

Овој проект е финансиран
од Европската Унија

ИЗВЕШТАЈ ОД МОНИТОРИНГОТ НА СУДСКИОТ СОВЕТ И СОВЕТОТ НА ЈАВНИТЕ ОБВИНИТЕЛИ ВО 2023 ГОДИНА

СКОПЈЕ 2023

**ИЗВЕШТАЈ ОД МОНИТОРИНГОТ НА
СУДСКИОТ СОВЕТ И
СОВЕТОТ НА ЈАВНИТЕ ОБВИНИТЕЛИ
ВО 2023 ГОДИНА**

Скопје, 2023

Издавач:

Коалиција на здруженија на граѓани Сите за правично судење – Скопје

За издавачот:

Дарко Аврамовски - извршен директор на Коалицијата Сите за правично судење

Уредник:

Дарко Аврамовски

Автори:

Ивана Петковска

Лејла Тутиќ

Соработници:

Доц. д-р Денис Прешова

Техничка обработка:

Даниел Митковски

Печатење:

Графохартија

Тираж:

100

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски", Скопје

347.962.07:005.584.1 (497.7)"2023"(047)

347.963.07:005.584.1 (497.7)"2023"(047)

ПЕТКОВСКА, Ивана

Извештај од мониторингот на судскиот совет и советот на јавните обвинители во 2023 година / [автори: Ивана Петковска, Лејла Тутиќ]. - Скопје : Коалиција на здруженија на граѓани "Сите за правично судење", 2022. - 48 стр. : илустр. ; 25 см

Фусноти кон текстот

ISBN 978-608-4552-58-1

1. Тутиќ, Лејла [автор]

а) Судски совет -- Мониторинг -- Македонија -- 2023 г. -- Извештаи б) Совет на јавни обвинители -- Мониторинг -- Македонија -- 2023 г. -- Извештаи

COBISS.MK-ID 62641925

Оваа анализа е изработена со финансиска поддршка од Европската Унија. Содржината на документот е целосна одговорност на Коалиција „Сите за правично судење“ и не ги одразува ставовите на Европската Унија.

Проектот е
финансиран од
Европската Унија

СОДРЖИНА

ВОВЕД	1
МЕТОДОЛОГИЈА	3
ПРВ ДЕЛ	
ОПШТИ ПОДАТОЦИ.....	6
1.ТРАНСПАРЕНТНОСТ НА СУДСКИОТ СОВЕТ	7
1.1 Јавност на седници на Судскиот совет	8
1.2 Пристап до просториите каде се одржуваат јавните седници на Судскиот совет	9
1.3. Интернет страна на Советот и комуникација со јавноста	10
1.4 Дискусија за време на седница	10
1.5 Начин на одлучување и гласање	12
2.ЕФИКАСНОСТ НА СУДСКИОТ СОВЕТ	13
2.1 Работа по претставки и поплаки	13
2.2. Утврдување на ориентационен број на предмети за 2023 година	15
2.3 Извештаи од работни посети	16
2.4 Состојба со стари предмети	18
2.5 Избор и унапредување на судии и претседатели на судови	19
2.5.1 Избор на судии во основен суд.....	20
2.5.2 Избор на судии во повисок суд	21
2.6 Предлагање на судија на Уставен суд на РСМ од редот на судиите.....	23
2.7 Избор и разрешување на претседател на Судскиот совет	25
2.8 Избор на нови членови на Советот	28
ВТОР ДЕЛ	
ОПШТИ ПОДАТОЦИ.....	32
1.ПРИНЦИП НА ТРАНСПАРЕНТНОСТ И ОТЧЕТНОСТ	32
1.1 Веб страна и пристап до податоци	32
1.2 Контакт податоци и комуникација со јавноста	32
1.3 Пристап до одлуки.....	33
1.4 Пристап до записници од седници.....	33
1.5 Работа на седниците	34
2. ЕФИКАСНОСТ НА СОВЕТОТ НА ЈАВНИТЕ ОБВИНИТЕЛИ	36

2.1.Избор на јавни обвинители.....	36
2.2. Избор на Јавен обвинител на Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција	38
2.3.Етички кодекс на јавните обвинители.....	40
2.4.Систематизација на јавни обвинители	41
2.5. Одговорност на јавните обвинители.....	42
ЗАКЛУЧОЦИ И ПРЕПОРАКИ.....	43
Заклучоци и препораки применливи за двата совети	43
Заклучоци и препораки за Судски совет на РСМ	44
Заклучоци и препораки за Советот на јавните обвинители	47

ВОВЕД

Коалиција на здруженија на граѓани „Сите за правично судење“ е формална мрежа на 12 граѓански организации којашто е формирана како организација со основна цел: да ги набљудува судските процеси во судовите во Република Северна Македонија за да даде свој придонес кон почитувањето на стандардите за фер и правично судење пред домашните судови, да ги идентификува проблемите и предизвиците во судскиот систем и да укаже на потребата за правна и институционална реформа, да ја запознае јавноста со стандардите за правично судење, да ги намали можностите за несоодветен третман на странките во спорот од страна на судиите и другите учесници во постапката и да ја зајакне јавната доверба во правниот систем и правосудството. Мисијата на Коалицијата е следење на почитувањето на човековите права и слободи, особено на меѓународните стандарди за правично судење, преку разни форми на дејствување во настојувањето да се зголеми нивото на имплементирање, да се иницираат институционални и правни реформи, како и да се врати довербата на граѓаните во судството и другите институции на системот. Коалицијата исто така, во последните 3 години редовно ги следи седниците на Судскиот совет и Советот на јавните обвинители на Република Северна Македонија и објавува годишни извештаи за нивната работа. Воедно, Коалицијата подготвува и објавува јавни реакции доколку детектира поголеми пропусти во работењето на овие два совети.

Во правосудниот систем на Република Северна Македонија воспоставени се Судскиот совет и Советот на јавните обвинители на Република Северна Македонија како две колективни тела, кои согласно Уставот и законите треба да ја гарантираат самостојноста и независноста на судиите и јавните обвинители, а воедно да вршат и надзор и контрола над нивното работење. Судскиот совет и Советот на јавните обвинители во Република Северна Македонија воедно имаат и надлежност да работат на зајакнување на довербата на граѓаните во правосудниот систем и правораздавањето. Сепак, согласно анкетите кои беа спроведени во последните неколку години, истите покажуваат дека има генерален пад на довербата во сите три власти (законодавна, извршна и судска), но најниска доверба ужива судството и јавното обвинителство. Ова го покажуваат и податоците од последната анкета за тоа дека граѓаните не уживаат доверба во правосудството односно 18% од испитаниците се изјасниле дека имаат делумна доверба во судството, а 17% од истите имаат делумна доверба во јавното обвинителство.¹

Овие податоци говорат дека околу 80% од граѓаните не веруваат или имаат сомнеж во институциите кои се во директна борба против организираниот криминал и корупција, а воедно не се ни чувствуваат сигурни дека можат да добијат соодветна заштита на нивните права пред судовите. Во контекст на довербата во правосудниот систем не може, а да не се споменат и измените на Кривичниот законик кои се донесоа во септември 2023 година, а истите оставија траен белег за уште поголемо влијание на извршната власт во правосудниот систем, особено во гонењето на организираниот криминал и корупција. По однос на ова прашање, очекувано е разочараноста на граѓаните да биде повисока со оглед на тоа дека се промовира неказнивост на корупцијата. За жал, може да констатираме дека во извештајниот период двата Совети не успеаа да одговорат на предизвиците кои се појавија, но исто така во одредени ситуации како на пример измените на Кривичниот законик немаа доволно капацитет да заземат јасен став за застапување на ставовите на својата фела која е директно засегната од измените на

---

¹ Анкета на ИРИ, 2023 година

Кривичниот законик што укажува на фактот дека Советите во практиката не поседуваат висок степен на интегритет како што тоа е предвидено во Уставот и законите.

Судскиот совет ја има клучната улога во обезбедувањето на независност на судската власт, додека пак Советот на јавните обвинители треба да ја обезбеди независноста на јавните обвинители во нивното постапување. Судскиот совет како колективно тело која ја има надлежноста да избира и разрешува судии треба да биде олицетворение на владеење на правото, почитување на законите и поседување на интегритет помеѓу членовите на Судскиот совет за доследно вршење на функцијата за која се избрани.

За жал, во 2023 година, Судскиот совет не успеа да се носи со оваа клучна улога и потклена на притисоците и предизвиците кои оставија сомнежи за политичко влијание врз нивното работење. Од настаните кои се случија, а беа поврзани со разрешувањето на претседателката на Судскиот совет, неизбежно е да констатираме дека пред сè судиите не уживаат доверба и сигурност во работењето на ова тело, а на крајот и самите граѓани што доведува до констатацијата дека непрофесионалното и незаконското работење се двата клучни фактори кои доведоа до тоа Судскиот совет да биде перцепирано како нелегитимно тело.

Што се однесува пак до Советот на јавните обвинители, во извештајниот период неминовно е дека и ова тело се соочува со предизвици во текот на неговото работење што упатува на фактот дека истиот треба да вложи повеќе напори како би ја зајакнал својата клучна улога во правосудниот систем. Од детектираните слабости во работењето ќе биде потребно да се отворат некои прашања и дилеми кои би биле во насока на реформирање на ова тело, а се со цел да се обезбеди самостојноста и независноста на јавните обвинители во нивното работење и постапување.

Целта на овој извештај е да ја даде реалната слика за работата на советите како и да ги детектира сите слабости со кои се соочуваат истите во текот на нивното работење, но и да даде препораки за надминување на ваквите состојби за поефикасно функционирање. Дополнително, овој извештај ќе опфати и прашања кои се однесуваат на тоа колку овие два совети можат доследно да ги извршуваат своите функции и колку истите навистина се ефикасни во нивното работење. Коалиција „Сите за правично судење“ во текот на овој извештај ќе биде даден детален осврт на состојбите преку критички пристап за работењето на советите и анализа на законските прописи кои ги регулираат нивните надлежности.

МЕТОДОЛОГИЈА

Коалицијата „Сите за правично судење“ ја следи работата на Судскиот совет и Советот на јавните обвинители во Република Северна Македонија од 2020 година, за што подготвува годишни извештаи за нивната работа, па така, овој извештај се однесува на работата на овие совети во периодот од октомври 2022 до септември 2023 година. – извештаен период

Оттука, и оваа година, работењето на Судскиот совет и Советот на јавните обвинители беше повторно предмет на анализа, па така, во рамките на овој извештај ќе дадеме осврт на сите клучни прашања од доменот на нивната работа. Во оваа насока, а со цел да се претстави и да се даде јасна слика за работата на советите, нивното работење беше анализирано од аспект на примената и почитувањето на два основни принципи, односно принципот на транспарентност и принципот на ефикасност и ефективност во работењето.

Работењето на советите, беше оценето преку обработка и анализа на податоци обезбедени на неколку начини. Првенствено, а и најголем дел од податоците се обезбедени преку спроведен мониторинг на јавни седници на советите, при што за овој временски период мониторираани беа вкупно 32 седници на Судскиот совет и 18 седници на Советот на јавните обвинители, од страна на професионални набљудувачи на Коалицијата „Сите за правично судење“. Мониторингот на овие седници е спроведен со физичко присуство, при што за секоја мониторирана седница, од страна на набљудувачите е изготвен извештај кој ги опфаќа сите податоци кои што се прибираат согласно методологијата за прибирање на податоци на Коалицијата.

Покрај со мониторинг на јавни седници, добар дел од податоците се обезбедени и преку анализа на разни документи што се јавно достапни и објавени на нивните официјални веб страни, како што се извештаи, донесени одлуки, записници од одржани седници, соопштенија за јавноста и слично. Паралелно со овој процес и начин на прибирање на податоците, предмет на анализа беа секако и релевантните позитивни прописи, поточно законски и подзаконски акти, што директно се однесуваат и го регулираат, односно уредуваат работењето на овие два совети.

За крај, податоците што не се јавно достапни, беа обезбедени користејќи ја можноста за поднесување барање до релевантни институции, во согласност со Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер. Во рамки на овој извештај ќе се детектираат одредени состојби, но и ќе се отворат прашања дали и колку навистина во практиката, советите успеваат да ја остварат својата исклучително важна функција во правосудниот систем.

ПРВ ДЕЛ

**ИЗВЕШТАЈ ЗА РАБОТАТА
НА СУДСКИ СОВЕТ
ВО 2023 ГОДИНА**

ОПШТИ ПОДАТОЦИ

Судскиот совет на Република Северна Македонија, како една од најважните институции во правосудниот сектор, согласно позитивните прописи, треба да ги обезбеди и гарантира самостојноста и независноста на судската власт преку остварувањето на своите надлежности.

Иако и претходно, сепак во последната година, несомнено е дека Судскиот совет беше во фокусот на вниманието, како на домашната јавност, така и на меѓународната заедница, а како резултат на сите случувања кои го одбележаа неговото работење, и кое што најде на остри критики од страна на стручната фела. Во корелација со ова, особено внимание заслужуваат релевантните податоци од најновото спроведено истражување за 2023 година, согласно кои податоци дури 72% од анкетираниите судии изјавиле дека не се согласуваат со тврдењето дека Судскиот совет делотворно ја штити независноста на судството, наспроти само 26% кои се согласуваат.² По однос на овие податоци, треба да се има предвид дека ова е став на судиите, кои што се практично конституенти на Судскиот совет, кој треба да претставува орган на самоуправање во чиј состав судиите се мнозинство.

Со оглед дека овој мониторинг извештај се однесува на целокупното работење на Судскиот совет за време на овој период, сепак сметаме за потребно во овој дел, на самиот почеток да ги истакнеме клучните моменти кои особено заслужуваат внимание и кои што ќе го дадат контекстот во рамките на кој што беше анализиран перформансот на Судскиот совет.

Најпрво, за исклучително краток временски период, односно за нецели 6 месеци, во Судскиот совет се сменија вкупно 3 претседатели. Овој податок добива на тежина уште повеќе, кога на тоа ќе се додаде и фактот дека разрешувањето од функцијата претседател на Советот на еден од претседателите е апсолутно незаконско, односно без да има основ и без да биде испочитувана постапката за тоа, а оставката на другиот претседател пак, е дадена со образложение, кое што недвосмислено упатува на заклучок дека Судскиот совет е предмет на исклучително сериозни влијанија и притисоци од страна на политички и бизнис структури.

Уставниот суд на Република Северна Македонија на седница одржана на ден 07.03.2023 година, донесе одлука³ со која што се укинува членот 8 став 3 во делот „кои се избрани од страна на Собранието на Република Северна Македонија“ од Законот за Судскиот совет на Република Северна Македонија. Оваа одлука е донесена по повод поднесена иницијатива до Уставниот суд, а со цел оценување на уставноста на оспорениот дел од предметниот закон. Судот, со оваа одлука оцени дека се повредени две темелни вредности на Уставниот поредок на РСМ, односно владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска. Одлуката е исклучително важна од причина што со истата се овозможи, за претседател и заменик претседател на Судскиот совет, да може да биде избран и член на Советот од редот на судиите. Нешто што до тогаш не постоеше како опција, токму како резултат на формулацијата на оспорениот дел од став 3 од член 8 која што гласеше „Претседателот на Советот и неговиот заменик се избираат од редот на членовите на Советот со право на глас, кои се избрани од страна на Собранието на Република Северна Македонија“⁴. Во оваа насока, треба да се има предвид и фактот што Уставниот суд, при донесување на оваа одлука, сепак не го земал предвид мислењето на Венецијанската комисија, кое што имајќи ја предвид

---

² Проценка на ризици од корупција во правосудството во Северна Македонија, Мисијата на ОБСЕ во Скопје, јуни 2023 година, страна 64

³ Одлука У.бр.233/2020-1 од Уставен суд на Република Северна Македонија

⁴ Член 8 став 3 од Законот за Судскиот совет на Република Северна Македонија, Службен весник на РСМ број 102/2019

структурата на Судскиот совет, упатува на потребата, претседател на Советот да биде избран од редот на членовите на Советот кои што не се судии.⁵

Во продолжение на овој мониторинг извештај кој што се однесува на работата на Судскиот совет, врз основ на наодите од констатираните состојби, ќе се обидеме да понудиме и препораки во вид на конкретни мерки и активности кои што ќе треба да се преземат во наредниот период од страна на Судскиот совет, и од страна на други надлежни институции, кои што мерки ќе се однесуваат како на измена на регулатива, така и на промена на практиката на постапување, што несомнено дека ќе резултира со унапредување на работата на Советот, што е исклучително важно доколку се има предвид дека започна ЕУ скринингот за РСМ, како прв чекот во процесот на пристапните преговори со Европската Унија, каде Поглавјето 23 е клучен критериум, како и тоа што судството, а со тоа и Судскиот совет имаат исклучително лоша репутација во јавноста.

1. ТРАНСПАРЕНТНОСТ НА СУДСКИОТ СОВЕТ

Принципот на транспарентност како еден од неколкуте клучни принципи кои што го карактеризираат концептот за добро владеење, најопшто кажано, подразбира овозможување на јавноста, односно на граѓаните да имаат увид во работењето на институциите. Во таа смисла, доколку начинот на работа на институцијата опфаќа донесување на одлуки на седница, во тој случај институцијата е должна да обезбеди јавност на седниците, преку присуство на секој што е заинтересиран да ја следи седницата под услови и на начин како што е тоа предвидено согласно релевантните прописи. Дотолку повеќе, сите информации поврзани со тековното работење на институцијата, неопходно е да бидат јавно и навремено објавени, и достапни на место до кое секое заинтересирано лице би можело лесно да пристапи и да се запознае со нивната содржина. Оттука, почитувањето на принципот на транспарентност треба да претставува императив во работењето на сите институции на системот, а исполнувањето на оваа обврска да важи подеднакво за сите, без исклучок.

Основата за транспарентното работење на Судскиот совет на РСМ, е поставена со Законот за Судскиот совет,⁶ а потоа целосното исполнување на оваа обврска од страна на Советот е доработено со подзаконски акт, односно со Деловникот за работа на Судскиот совет⁷ преку одредбите кои што се однесуваат на обврската за Советот да одржува јавни седници, а исклучувањето на јавноста да може да биде направено само во случај кога се исполнети законските услови за тоа, како и обврската на Советот јавно да ги објавува донесените одлуки, соопштенијата за закажани седници, записници од седници, годишни извештаи за работењето на Советот и други релевантни документи. По однос на овој принцип, во продолжение ги анализираме токму овие прашња, и дел други кои се поврзани со транспарентноста, а се однесуваат на пристапот до просториите на Судскиот совет, како и на начинот на кој што Советот расправа и одлучува за време на седница, со цел да можеме да видиме во колкава мера, Судскиот совет го почитува принципот на транспарентност во своето работење.

⁵ Мислење за Нацрт Законот за Судскиот совет на Република Северна Македонија, Венецијанска комисија, достапно на: [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2019\)008-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2019)008-e)

⁶ Закон за Судскиот совет на Република Северна Македонија, „Службен весник на РСМ“ број 102/19

⁷ Деловник за работа на Судскиот совет на Република Северна Македонија „Службен весник на РСМ“ број 274/19, 186/20 и 5/23

1.1 Јавност на седници на Судскиот совет

Законот за Судскиот совет, во членот 39 предвидува дека седниците на советот се јавни, а исклучувањето на јавноста од седниците може да биде направено само со одлука на Советот, и само поради заштита на угледот и интегритетот на судијата или кандидатот за судија. Дополнително, за да може да биде исклучена јавноста од седниците, неопходно е одлуката за исклучување да биде донесена со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број членови на Советот со право на глас. За крај, откако Советот ќе одлучи за исклучување на јавноста од седницата, предвидена е обврска за претседателот на Советот да ја извести јавноста за причините за исклучување, а во случај доколку на седницата на која е исклучена јавноста, се носи одлука со гласање, во тој случај гласањето за одлуката е јавно.

Во однос на ова прашање, а врз основа на податоците од спроведениот мониторинг на одржани седници на Судскиот совет, можеме да констатираме дека во најголем дел, седниците на Советот беа јавни и на истите беше забележано присуство на претставници на медиуми, граѓанскиот сектор, а иако исклучително ретко, некогаш имаше присуство и на граѓани кои имаат поднесено претставка до Советот. Останатите седници на Советот што беа нејавни, се седници на кои Советот има донесено одлука да се исклучи јавноста. Имено, доколку направиме подетална анализа на овие седници, јасно произлегува дека Советот нема воедначен стандард на постапување и толкување на релевантните одредби што го регулираат ова прашање, па така имаме три различни ситуации, односно:

- **Исклучување на јавноста кога постои основ и кога е испочитувана постапката за исклучување.** Станува збор за ситуација кога јавноста се исклучува од еден дел од седница, а поради тоа што како точка на дневен ред за дискусија и одлучување е предвидена постапка по поднесено барање за утврдување одговорност на судија/претседател на суд, при што во вакви случаи е евидентирано дека присутната јавност секогаш била информирана за причините поради кои понатаму не се дозволува нивното присуство на седницата, како и дека одлуката за исклучување секогаш била донесена со потребниот број гласови, согласно Законот.
- **Исклучување на јавноста со одлука на Советот, без да постои основ и без да биде испочитувана постапката за исклучување на јавноста од седница.** Дотолку повеќе, одлуката за исклучување била донесена едногласно, што значи дека истата била поддржана од страна на сите присутни членови на Советот. Имено, станува збор за одржување на 440-тата и 441-вата седница на Советот, кои беа нејавни и беа одржани на ден 04.05.2023 година, а за време на кои седници беа донесени две исклучително важни одлуки, односно одлуката за ставање вон сила на решението за разрешување на Весна Дамева од функцијата претседател на Судскиот совет, како и донесување на нова одлука за нејзиното повторно разрешување.
- **Исклучување на јавноста од седница, донесувајќи одлука со потребен број на гласови, но без да постои основ за исклучување.** Имено, станува збор за седницата која што беше одржана на ден 14.09.2023 година, кога како точка на дневен ред за расправа и одлучување беше ставен извештај од констатирана состојба. Врз основ на излагањата на членовите на Советот за време на предметната седница, се испостави дека станува збор за извештај кој се однесува на работата на претседателот на Основниот суд Кавадарци, а кој извештај е изготвен врз основ на наводи доставени до Советот, а изнесени од страна на граѓани, Советот на јавните обвинители, Државната комисија за спречување на корупција и други чинители. Одлуката за исклучување на јавноста, како што и претходно е наведено, беше донесена со потребниот број на

гласови, а претседателот на Советот извести дека исклучувањето на јавноста од седница е поради тоа што се работи за извештај кој содржи информации кои се однесуваат на работењето на претседател на суд, па јавноста се исклучува од седница, со цел заштита на неговиот углед и интегритет. Во оваа насока, битно е да се напомене дека извештаите за работењето на конкретен суд или претседател на суд претходно секогаш биле јавно презентирани, што може да се види и од седниците на кои што беа презентирани извештаите кои се однесуваат на работењето на Основниот суд Тетово, Основниот суд Куманово и други, па оттука е нејасно зошто Советот сметаше дека овој извештај ќе го загрози угледот на судијата, односно на претседателот на судот, поради што е неопходно да донесе одлука за исклучување на јавноста токму за овој извештај и неговото разгледување да треба да продолжи зад затворени врати.

1.2 Пристап до просториите каде се одржуваат јавните седници на Судскиот совет

Нешто што претходно не било случај, и што вреди да се спомне е секако и воведување на забрана за влегување во просториите на Советот, без претходно одобрување. Интересно по однос на оваа забрана е тоа што истата беше воведена откако се случи незаконското разрешување на претседателката на Судскиот совет, и сите други незаконитости во постапувањето на Советот, кои што следеа по ова разрешување, за што имаше сериозни критики во јавноста. Согласно дотогашната практика, за да може јавноста да присуствува на седница на Судскиот совет, беше потребно само да се изврши легитимирање на лицето од страна на службеник задолжен за обезбедување на Судскиот совет, по што без никакви пречки се дозволуваше влез во просториите на Советот. Сепак, Судскиот совет ја промени оваа практика, па така, откако ќе биде легитимирано едно лице заинтересирано за следење на јавните седници, неопходно е службеникот од обезбедување да го извести Советот дека има присутна јавност, наведувајќи го името и презимето на лицето кое е присутно, како и неговото својство односно, дали станува збор за странка, или пак претставник на медиум, граѓанска организација и слично, па дури откако ќе биде дадено одобрение, на лицето му се дозволува да влезе. Во спротивно, сè додека не биде дадено одобрението, никој не може да влезе во просториите на Советот. Покрај тоа што е нејасно поради која причина Советот ја има сменето досегашната практика, апсолутно е неприфатливо влезот во било која институција, вклучително и во Судскиот совет да зависи од претходно добиено одобрение за тоа. Дотолку повеќе што воведувањето на ваков тип на формалности, без постоење на легитимна цел за тоа, директно се коси со принципот на транспарентност и отвореност на институциите.

Дополнително, мораме да констатираме дека, непосредно откако се случија сите неправилности во постапувањето на Советот, беше направен и обид за промена на практиката согласно која медиумите имаа можност да го снимаат целиот тек на седниците, па така на седницата одржана на ден 09.05.2023 година година, на медиумите им беше дозволено да снимаат само кратки инсерти, по што беше побарано камерите да бидат отстранети од просторијата, со образложение дека нема доволно простор во конференциската сала, како и дека камерите влијаат на концентрацијата на членовите на Советот. Оваа одлука веќе наредниот ден беше сменета, со образложение дека сепак ќе биде дозволено снимање, како и дека се прават напори дури и од страна на Советот, со цел да се обезбедат средства за да се овозможи емитување во живо на седниците. Иако ова беше само обид, и оваа крајно несоодветна одлуката во меѓувреме беше „коригирана“ сепак не може, а да не остане забележано прво образложението кое што беше дадено, а второ и контрадикторноста на Советот при носење на одлуки, во ситуација на несменети услови.

1.3. Интернет страна на Советот и комуникација со јавноста

Почитувањето на принципот на транспарентност подразбира и исполнување на низа други обврски, односно активности кои се предвидени во членот 18 од Деловникот за работа на Судскиот совет, а кои што имаат за цел сеопфатно информирање на јавноста за работењето на Советот. Во таа насока, можеме да констатираме дека Советот, соодветно ја информира јавноста преку својата официјална веб страна,⁸ на начин што редовно и навремено ги објавува сите потребни информации, по однос на закажани и одржани седници, донесени одлуки, реализирани состаноци и средби, изготвени извештаи и други материјали поврзани и кои што произлегуваат од работењето Советот.

Во контекст на преземни мерки од страна на Советот, со цел унапредување на транспарентноста во работењето, за поздравување е ангажирањето на лице за односи со јавност, односно назначувањето на портпарол на Судскиот совет. Имајќи ја предвид целта, во наредниот период ќе треба да се види дали оваа мерка ќе резултира со унапредување на транспарентноста на Советот во вистинска смисла на зборот, или пак ќе остане само проформа исполнување на обврска предвидена со Деловникот⁹ за работа.

1.4 Дискусија за време на седница

Работите од своја надлежност, Советот ги разгледува и за нив одлучува на седница.¹⁰ Поинаку кажано, оваа одредба подразбира обврска за членовите на Советот, сите работи кои што спаѓаат во делокругот на нивната надлежност задолжително да ги разгледаат, односно за нив да дискутираат на седница, а потоа врз основа на таа дискусија, да пристапат кон носење на одлука за секоја точка од дневниот ред поединечно. Во однос на ова прашање за време на мониторираните седници на Советот посебен акцент беше ставен токму на квалитетот на дискусијата помеѓу членовите, и тоа од неколку аспекти, односно за кои прашања најчесто Советот дискутира на седница, колку често членовите се јавуваат за збор и се вклучуваат во расправа по одделно прашање кое што е предмет на дискусија, а секако и на крајот, не помалку важно, откако ќе се јават за збор членовите, дали нивната дискусија е конструктивна или не.

Најнапред, нешто што остана забележано е тоа што, спектарот прашања по однос на кои членовите дискутираат за време на јавните седници се однесуваат само на неколку од законски предвидените надлежностите на Советот,¹¹ што значи дека членовите дискутираат за оние точки што се однесуваат исклучиво на тековни активности на Советот, па оттука, видно од податоците изнесени во графиконот подолу, произлегува дека во Советот најчесто се дискутираше за усвојување на записници од одржани јавни седници, избор на судии и судии поротници, утврдување престанок на судиска функција поради исполнување услови за старосна пензија, донесување на одлука за престанок на функција судија-поротник, разгледување извештаи од работни посети, работа по претставки и поплаки, одлучување по барања за патни трошоци и слично. Иако дневниот ред го предлага Претседателот, сепак, секој член на Советот има можност да предложи нова точка и на тој начин да се направи измена и дополнување на

---

⁸ Достапна на <https://rb.gy/wogd0k>

⁹ Член 18 став 2 од Деловникот за работа на Судскиот совет на Република Северна Македонија „Службен весник“ број 247/19, 186/20 и 5/23

¹⁰ Член 38 став 2 од Закон за Судскиот совет на Република Северна Македонија „Службен весник на РСМ“ број 102/19

¹¹ Член 36 став 1 од Закон за Судскиот совет на Република Северна Македонија „Службен весник на РСМ“ број 102/19

предложениот дневен ред, кое нешто евидентно од анализираните податоци многу ретко се користи од страна на членовите.

Најчести точки за дискусија

Дополнително, јавување за збор и вклучување во дискусија на различни членови на Судскиот совет, е уште еден аспект преку кој го оценуваме квалитетот на работа на Советот на јавните седници. Врз основа на податоците од спроведениот мониторинг на јавни седници, може да се констатира дека споредено со податоците од 2021 и 2022 година, постои благо подобрување во однос на ова прашање, па така забележана е поголема вклученост на членовите на Советот во дискусија, кога се расправа за определена точка од дневен ред. Во најголема мера, ова подобрување се должи на проактивноста што се забележува кај членовите на Судскиот совет, кои беа избрани на објавниот оглас за нови членови на Советот од редот на судиите од Апелационо подрачје Скопје и Гостивар, како и од Врховниот суд на РСМ, кој избор беше направен во 2022 година. Ова е особено важно, имајќи предвид дека со вклучувањето во дискусијата, прво јавноста има можност да го слушне ставот и мислењето на секој еден член за секоја точка од дневен ред за која што се расправа, а второ, и да има предвид поради која причина членот на Советот, со право на глас има гласано на еден или друг начин. Дотолку повеќе што, темелната дискусија помеѓу членовите на Советот, ќе овозможи да бидат дискутирани сите различни аспекти по однос на прашањето кое што е предмет на расправа, што несомнено дека ќе резултира и со донесување на најсоодветна можна одлука.

Исто така, важно беше да се оцени дали откако членовите ќе се вклучат во дискусија, при нивните излагања даваат издржани и конструктивни аргументи, или пак нивното вклучување е само формално, со цврст став без аргументација. Во оваа насока, за жал, мораме да констатираме дека кај мнозинството членови, оние кои што се вклучуваат во дискусија, многу ретко при нивните излагања може да се слушне од кои причини се раководеле при оформување на нивниот став и мислење за одделно прашање за кое што се расправа и одлучува. Ова е особено проблематично, од причина што, во прашање се доведува процесот на оценување на судии од страна на Советот, со оглед дека еден од критериумите предвидени согласно Закон и

релевантните подзаконски акти, врз основ на кој што се прави оценувањето, е секако и способноста за усно и писмено изразување на судиите. Оттука, се поставува прашањето, како членовите на Советот кои очигледно е дека или немаат капацитет, или пак не покажуваат волја да манифестираат аргументирано изразување, ќе можат да оценуваат судии, токму врз основ на овој критериум?

За крај, во корелација со транспарентното работење на Советот, она што особено загрижува, е секако и тоа што продолжува лошата пракса, да иако не толку често, сепак се одржуваат колегиуми непосредно пред закажана јавна седница. Нивното одржување непосредно пред јавна седница, нè доведува до заклучок дека членовите на Советот ги дискутираат важните точки од дневниот ред „зад затворени врати“, а потоа со усогласени ставови пристапуваат на јавна седница, на која само ги носат одлуките што претходно ги договориле, без воопшто да дискутираат или пак со минимум дискусија колку да се остави позитивен впечаток пред присутната јавност.

Можноста за одржување на работни состаноци од ваков тип е предвидена со член 19 од Деловникот за работа на Судскиот совет на РСМ. Имајќи предвид дека Судскиот совет, работите од своја надлежност ги разгледува и за нив одлучува на седница, како и тоа што седниците се јавни, а исклучувањето на јавноста може да биде направено само под услов и на начин како што тоа Законот го налага, предвидувањето на ваква одредба во рамки на позаконски акт е несоодветно од причина што на овој начин се заобиколува законското решение и се остава простор за злоупотреба на оваа одредба од Деловникот, со цел да наместо на седница, членовите на Советот, дискутираат на колегиум.

1.5 Начин на одлучување и гласање

Деловникот за работа во членот 13 прецизно го утврдува начинот на кој се врши гласањето на јавна седница за определено прашање, па така истото се спроведува првенствено преку електронскиот систем за гласање, а резултатите од гласањето се веднаш достапни на дисплејот во салата за седници. Во однос пак на податоците кои се објавени на дисплејот, јавноста има можност да ги види само вкупните гласови, односно колку од членовите присутни на седницата со право на глас, гласале ЗА, а колку од нив гласале ПРОТИВ определен предлог, односно отсуствува податок за поединечниот начин на гласање на секој од членовите на Советот. Ваквата практика е спротивна на одредбата од Деловникот,¹² согласно која што се предвидува дека на дисплејот ќе бидат наведени и имињата на членовите на Советот, како и начинот на нивното гласање. Состојбата е дотолку повеќе загрижувачка поради тоа што и во записниците од одржаните седници што се јавно објавени на официјалната веб страна на Советот, не се наведува одделно за секој член како гласал за определено прашање, туку само се наведува крајниот резултат од спроведеното гласање, односно колку вкупно гласови биле дадени ЗА определен предлог, а колку ПРОТИВ.

Дополнително, Деловникот предвидува и алтернативен начин на гласање, односно можност гласањето да се спроведе со кревање на рака на секој член, во случај доколку од оправдани причини не е можно гласањето да се спроведе користејќи го електронскиот систем за гласање или доколку постои сомнеж во резултатите од претходно спроведеното гласање преку електронскиот систем.

---

¹² Член 13 став 1 од Деловникот за работа на Судскиот совет на РСМ „Службен весник на РСМ“ број 274/19, 186/20 и 5/23

Врз основа на податоците од спроведениот мониторинг на јавните седници, произлегуваат неколку клучни констатации по однос на овој дел. Најпрво, многу ретко се случува да биде променет начинот на кој што се врши гласањето, што значи дека во принцип гласањето се спроведува преку електронскиот систем. Дополнително, во сите случаи кога бил променет начинот на гласање, тоа било направено поради истакнат предлог од страна на член на Советот, а заради сомнеж во резултатите од спроведеното гласање. Со поинакви зборови, никогаш тоа не било случај бидејќи постоела оправдана причина поради која што не можело во дадениот момент да се спроведе гласањето преку електронскиот систем. И за крај, нешто што исто така е важно, е секако и тоа што ниту еден член кога го истакнувал својот предлог, за време на излагањето не се осврнал на причините поради кои што се јавува сомнежот, а во сите случаи без исклучок имало промени во резултатите од гласањето. По однос на ова, иако позитивните прописи не предвидуваат изрична обврска за членовите да го образложат предлогот, сепак тоа не значи дека истите не треба да дадат кратко образложение, со цел јавноста да се запознае со истите и да се види дали истакнатиот предлог е навистина издржан или пак не.

2. ЕФИКАСНОСТ НА СУДСКИОТ СОВЕТ

Поддеднакво важен, покрај принципот на транспарентност, е секако и принципот на ефикасност и ефективност во работењето. Како еден од клучните принципи за добро владеење, најопшто кажано, примената на принципот на ефикасност подразбира способност да се постигне одредена цел на квалитетен начин, за што е можно пократко време. Во оваа насока, ефикасноста опфаќа ажурност, односно навремено завршување на обврските и исполнување на зададена норма доколку таква постои, што ќе резултира со непостоење на заостаток во работењето, а од друга страна претставува целосно завршување на работата без потреба од дополнително преземање на дејствија, или пак корегирање на веќе преземените дејствија. Со други зборови, ефикасната институција успева благовремено да се справи со приливот на обврски, на начин што работата се одвива успешно, тековно и без застој. Оттука, во овој мониторинг извештај, го анализиравме работењето на Судскиот совет и од аспект на овој принцип, преку постапувањето на Советот, по однос на прашања кои што спаѓаат во делокругот на негова исклучива надлежност. Во продолжение ќе биде даден детален осврт на сите прашања за кои што Советот расправал и одлучувал, во текот на временскиот период кој што ни е предмет на анализа.

2.1 Работа по претставки и поплаки

Поднесувањето претставки, претставува дополнителен механизам преку кој од страна на Судскиот совет се врши контрола над работењето на судиите, претседателите на судови, како и на судовите генерално. Токму затоа, и Законот за Судскиот совет¹³ предвидува обврска за Советот, најмалку еднаш во месецот да одржи седница на која ќе се отвори расправа поединечно за сите претставки поднесени од страна на граѓани и правни лица. Оттука, а врз основа на податоците од спроведениот мониторинг, можеме да констатираме дека Советот редовно одржува јавни седници, на кои меѓудругите точки на дневен ред, се предвидува и расправа по поднесени претставки.

Кога станува збор за постапувањето по претставки, генералниот впечаток е дека нема некое особено подобрување, па за жал мораме да ги повториме истите забелешки од претходните

---

¹³ Член 36, став 2 од Закон за Судскиот совет на Република Северна Македонија „Службен весник на РСМ“ број 102/19

извештаи за работата на Судскиот совет. Во оваа насока, во периодот што е предмет на анализа, Судскиот совет постапувал по вкупно 446 претставки, од кои 374 претставки биле одбиени како неосновани. Овој податок заслужува внимание, бидејќи речиси 85% од поднесените претставки биле неосновани.¹⁴ Најголем дел од поднесените претставки во овој период, идентично како и во претходните извештајни периоди, се одбиваат како неосновани од причина што подносителите во претставката изнесуваат жалбени наводи, за чие одлучување надлежност имаат само повисоките судски инстанции. Во потврда на оваа констатација се секако и податоците од Годишниот извештај за 2022 година,¹⁵ во рамки на кој што меѓудругото се констатира и оваа состојба со исклучително висок процент на одбиени претставки од Советот, поради неоснованост, па така видно од извештајот, во текот на 2022 година, како неосновани биле одбиени вкупно 96% од поднесените претставки.

Оттука, а видно од горенаведените податоци, иако Советот секоја година се соочува со истиот проблем, односно секоја година во работа има претставки во кои се изнесуваат наводи за кои што не е надлежен да постапува, сепак мораме да констатираме дека Советот е исклучително пасивен по однос на ова прашање, односно истиот не ги презема потребните мерки со цел оваа состојба да се промени. Токму затоа, Коалицијата „Сите за правично судење“, за потребите на Судскиот совет, во текот на 2022 година, подготви едукативни материјали-брошури, флаери и постери наменети за граѓаните, со цел нивно информирање за постапките кои што можат граѓаните да ги иницираат пред Советот, текот на овие постапки, а секако и крајниот исход од водење на истите. Сепак, Коалицијата нема информации за тоа дали и во колкав обем ваквите едукативни материјали се дистрибуирани и користени од страна на Советот за унапредување на својата интеракција со граѓаните. Дополнително, нешто што заслужува внимание е секако и тоа што кога Советот на седница расправа по однос на поднесените претставки, одлуката за тоа дали претставката ќе биде одбиена како неоснована или пак ќе биде целосно или делумно основана, во принцип, членовите ја носат само врз основа на дадениот предлог од страна на членот- известител, кој претходно постапувал, односно преземал дејствија по повод предметната претставка.

Во корелација со претходното, иако согласно правилата на постапување, за секоја претставка се отвара дискусија, многу ретко се случува членовите да се јават за збор и да бараат појаснувања од страна на известителот, како би го доформиле својот став за да можат да гласаат. Ова е особено важно, доколку се има предвид дека вклучувањето на членовите во дискусија, иако многу ретко, но кога истото било случај, резултирало или со промена на предлогот кој првично бил даден од страна на известителот, или со повлекување на претставката на доработка, со цел преземање на сите потребни дејствија предложени од страна на членовите на седница.

Разлика во постапувањето на членовите на Советот се забележува кога странката која ја има поднесено претставката е присутна на седницата на која се расправа и одлучува за истата, па така на овие седници беше забележана многу поголема посветеност од членовите, како при реферирањето на претставките, така и при дискутирањето по однос на истите. Ова е уште нешто што оди во прилог на тоа дека работата на Судскиот совет треба континуирано да се следи, бидејќи видно од практиката, кога јавноста е присутна на седница, членовите на Советот

---

¹⁴ Податок добиен преку поднесено барање за пристап до информации од јавен карактер, со решение на Судски совет, број 11/1913/2 од 03.10.2023 година

¹⁵ Годишен извештај за работата на Судскиот совет на Република Северна Македонија за 2022 година, страна 22, достапен на <https://rb.gy/fmao9v>

се многу повеќе посветени на работата, односно со поголемо внимание ги разгледуваат прашањата кои што се предмет на расправа и одлучување пред Советот.

За крај, сериозен проблем претставува секако и отсуството на можноста за следење на претставките кои што се основани. Информации по однос на овие претставки отсуствуваат дури и во Годишните извештаи за работа на Судскиот совет, во рамки на кои што се констатира само вкупниот број на претставки кои што биле основани, без притоа да се даде осврт поради која причина истите биле основани, како и кои мерки биле преземени од страна на координаторот определен во текот на таа година за предметниот суд, кој е надлежен да ја следи работата на судијата на кој што се однесувала поднесената претставка. Во ситуација на исклучително ниска доверба на граѓаните во институциите на правосудниот сектор, Судскиот совет не може да си дозволи да отсуствуваат информации по однос на постапувањето по претставките кои што се основани, од причина што таквиот пристап уште повеќе ги потврдува сомнежите во јавноста дека дури и за основаните претставки, Советот не постапува.

2.2. Утврдување на ориентационен број на предмети за 2023 година

Покрај активностите кои што спаѓаат во делот на тековното работење, Законот за Судскиот совет¹⁶ предвидува надлежност на Советот да утврди и ориентационен број на предмети што секој судија треба да ги реши во текот на еден месец. Ориентациониот број се утврдува за секоја година посебно, со одлука на Советот, а користејќи ја Методологијата со индикатори за утврдување на сложеност на предметите.¹⁷

Видно од податоците од спроведениот мониторинг на јавните седници, не може, а да остане незабележан долгиот временски период потребен за комплетирање на оваа активност. Во оваа насока, од моментот на донесување одлука за формирање на Комисија која ќе има за цел да предложи ориентационен број за 2023 година, до моментот на донесување одлука од страна на Советот, биле потребни повеќе од 3 месеци, со поинаков приказ на настаните, одлуката за формирање на Комисијата била донесена на јавна седница одржана на 20.02.2023 година, а одлуката со која се утврдува ориентациониот број била донесена на 30.05.2023 година.

Дополнително, и настрана од долгиот временски период, нешто што исто така треба да се истакне е и несериозниот пристап од страна на Комисијата при подготовка на извештајот за утврдување на ориентационен број на предмети за 2023 година. Оваа од причина што, првиот пат кога извештајот беше презентираан на јавна седница одржана на ден 22.05.2023 година, беше истакнато дека во дел од судовите се предлага намалување на нормата од 5-10%, а целокупниот извештај бил подготвен врз основа на три клучни параметри односно: вкупен број на предмети во 2022 година, вкупен број на судии и мислење добиено од страна на судовите. Во оваа насока, во поглед на овој извештај и предлог ориентациониот број беа истакнати повеќе приговори од страна на членовите, кои што во најголема мера се однесуваат токму на тоа дека при изготвувањето на овој извештај не била земена предвид Методологијата за сложеност на предмети, како што впрочем и Законот тоа го предвидува, по што овој извештај беше повлечен на доработка. Како резултат на тоа, на јавната седница одржана на ден 30.05.2023 година кога по втор пат беше презентираан извештајот, од страна на Комисијата беше предложено ориентациониот број да биде ист како и во 2022 година, со исклучок на Управниот суд каде нормата се намалува за 4 предмети. Оттука, оправдано се јавува сомнеж за неприменување на

¹⁶ Член 36 став 1 алинеја 19 од Закон за Судскиот совет на РСМ „Службен весник на РСМ“ број 102/19

¹⁷ Член 85 став 2 од Закон за Судскиот совет на РСМ „Службен весник на РСМ“ број 102/19

Методологијата за сложеност на предметите, бидејќи ориентациониот број на предмети кои треба да бидат решени за 2023 година е ист со ориентациониот за 2022 година, а во текот на 2022 година, при утврдувањето на ориентациониот број за годината, Методологијата воопшто не била користена. За крај, уште нешто што исто така треба да се истакне, во однос на ова прашање е секако и одлуката што е донесена од страна на Судскиот совет со која е утврден ориентациониот број на предмети за 2023 година, јавно објавена и достапна на официјалната веб страна на Советот. Оваа одлука е донесена на ден 30.05.2023 година, и видно од нејзината содржина, се утврдува нејзино ретроактивно дејство, со оглед дека во одлуката е наведено дека истата ќе се применува од 01.01.2023 година.¹⁸ Во оваа насока, утврдување на ретроактивно дејство со предметната одлука е спротивно на член 52 став 4 од Уставот на Република Северна Македонија, согласно која одреба е предвидено дека „Законите и другите прописи не можат да имаат повратно дејство, освен по исклучок, во случаи кога тоа е поповолно за граѓаните“. Оттука, со оглед дека оваа одлука е донесена практично на половина од тековната година за која што се утврдува ориентациониот број, се доведува во прашање, прво спроведувањето на контрола над остварувањето на ориентационата норма од страна на судовите, а второ и квалитетот на извршеното оценување на тримесечните извештаи за работата на судовите, со оглед дека работењето кое што беше оценето преку овие извештаи, се однесува токму на месеците пред да биде донесена оваа одлука.

2.3 Извештаи од работни посети

Деловникот за работа¹⁹ на Судскиот совет покрај останатите надлежности, за претседателот на Советот предвидува и обврска да донесе Годишен распоред за работа на Советот, и тоа најдоцна до 31 декември во тековната, за следната година, по претходно прибавено мислење од страна на членовите. Изготвувањето на Годишниот распоред, има за цел да овозможи ефикасно, квалитетно и ажурно следење на работата на судиите и судовите од страна на Советот, па така секој од членовите се распоредува на позиција координатор за определен суд, со јасно утврдени задачи што се очекува да бидат преземени од нивна страна.

Во оваа насока, во рамките на Годишниот распоред за 2023 година,²⁰ меѓудругите предвидени надлежности за координаторите, а со цел сеопфатно следење на работата на судовите, предвидено е и спроведување на работни посети во судовите за кои што се определени. Дополнително, со Годишната програма за работа со акциски план,²¹ се предвидува донесување на Интерен план за следење на работата на судовите, судиите и претседателите на судовите, што е важен бидејќи има за цел реализација на сите приоритети претходно утврдени со Годишната програма за работа, преку спроведување на планираните активности во временскиот рок предвиден за тоа. Оттука, Интерниот план за 2023 година предвидува спроведување низа активности, во зависност од приоритетот на кој истите се однесуваат, па така следењето на работата на судиите и претседателите на судовите е предвидено да се реализира преку работни посети од страна на тричлени комисији формирани од Советот.

Во однос на ова прашање, а видно од подзаконските акти, односно процедури кои ги применува Советот, можеме да констатираме дека работните посети не се до крај дефинирани, па така, освен што се наведени во рамки на Годишната програма за работа и Интерниот план, како

¹⁸ Одлуката е достапна на следниот линк: <https://rb.gy/k9n87d>

¹⁹ Член 18 став 1 алинеја 1 од Деловникот за работа на Судскиот совет на РСМ „Службен весник на РСМ“ број 274/19, 186/20 и 5/23

²⁰ Распоред за работата на Судскиот совет на РСМ за тековната 2023 година, страна 3

²¹ Програма за работа на Судскиот совет на РСМ за 2023 година

активност што ќе се реализира, не постои друга одредба што прави разлика помеѓу редовна и вонредна посета, имајќи предвид дека од податоците од мониторингот, Советот реализираше редовни и вонредни посети во судовите. Дотолку повеќе, отсуствуваат какви било одредби во поглед на самиот тек, како и крајниот исход од постапката по спроведена работна посета, без разлика дали со посетата ќе бидат констатирани неправилности во постапувањето кај судовите или пак не.

Во оваа насока, за време на периодот кој е предмет на анализа, Советот има реализирано неколку работни посети во судовите, и видно од јавно објавените и достапни извештаи од овие посети, во дел од нив се констатирани низа неправилности и проблеми во постапувањето на судиите и претседателите на судовите, што вклучува и неправилности поврзани со распределбата на предметите преку АКМИС системот и негово манипулирање, неправилности во постапките при изземање на судии, во постапките при назначување на бранител по службена должност, ненавремено изготвување на судски одлуки, како и сериозни проблемите со говор на омраза и недолично однесување на работно место. Оттука, без да навлегуваме поединечно во секој извештај од работна посета, можеме да констатираме дека два моменти се заеднички за сите извештаи во кои што се констатирани неправилности.

Прво, констатираните неправилности се исклучително сериозни, и второ во дел од извештаите содржат само заклучоци, без да бидат дадени конкретни препораки во вид на идни чекори кои што треба да бидат преземени од страна на Советот, во поглед на констатираните состојби, а во останатите извештаи каде покрај заклучоци има и препораки, видно од начинот на кој истите се формулирани истите се многу општи и неконструктивни. Ваквото постапување на Советот е апсолутно неприфатливо, доколку се има предвид надлежноста на Советот во контролата врз работењето на судиите и претседателите на судови, како и видот на неправилностите кои што се констатирани преку извршените посети.

Недефинираниот исход на работните посети и нивното бесцелно спроведување најдобро може да се илустрира преку извештајот од работна посета во Основниот суд Тетово.²² Во конкретниот извештај беа констатирани сериозни пропусти во работата на претседателот согледани преку констатирани неправилности во постапките за изземање на судии, назначување на бранител по службена должност и манипулација на системот за автоматска распределба на судски предмети, сепак претседателот на овој суд е реизбран за претседател на Основниот суд Тетово откако извештајот е усвоен од Советот.

Во оваа насока, работна посета беше реализирана и во Апелациониот суд Скопје, од која што посета а видно од записникот за одржана седница на ден 11.01.2023 година,²³ беа констатирани исто така неправилности во работењето на судиите кои што постапувале во предмети од интерес за јавноста, но, иако се констатирани овие неправилности, краен исход од оваа посета, во насока на преземени мерки од страна на Советот во рамки на своите надлежности, сè уште нема.

Во ваква ситуација, кога работните посети како една од активностите преку кои Советот ја следи работата на судиите и претседателите на судовите се докрај недефинирани, сметаме за потребно да бидат истакнати две клучни забелешки:

---

²² Извештај од работна посета во Основен суд Тетово, остварена на ден 21.12.2022 година, достапен на: <https://rb.gy/jq8o95>

²³ Записник од 427-та седница на Судскиот совет на РСМ, страна 2-11, достапен на: <https://rb.gy/d8u3qc>

- во прашање се доведува начинот на кој се спроведуваат редовните посети од страна на Советот, со оглед дека видно од извештаите сите сериозни неправилности се констатирани токму за време на вонредните посети во судовите.
- што понатаму презема Советот откако ќе биде реализирана посета во одреден суд и ќе бидат констатирани неправилности во работењето.

2.4 Состојба со стари предмети

Генералниот впечаток дека судовите имаат проблеми и со решавањето на судски предмети што во судската постапка се заглавени со години, се потврдува и со официјалните податоци, објавени во рамки на годишните извештаи за работа на Судскиот совет, со кои се констатира постоење на судски предмети што се постари од 3 години, постари од 7 години и она што особено загрижува, имаме дури и судски предмети што во судска постапка се подолго од 10 години.

Согласно официјалните податоци за претходната година,²⁴ во декември 2022 година во судовите биле евидентирани вкупно 2,914 судски предмети кои што спаѓаат во категоријата на стари предмети, па така од нив, 2,568 предмети биле постари од 3 години, 228 предмети биле постари од 7 години, а 118 предмети биле постари од 10 години. Во однос на ова прашање, Советот, освен што ја констатира оваа состојба, во извештаите истакнува дека биле преземени мерки за намалување на заостатокот со стари предмети во судството, на начин што Советот има донесено одлука, согласно која ги задолжува судовите и сите судии кои имаат во работа стари предмети, да изготват план и проекција за решавање на секој предмет. Потоа тој план и проекција е составен дел од извештаите кои се доставуваат до Советот.

Во контекст на претходно изнесеното, евидентно е дека Советот неколку години по ред, презема една иста мерка која има за цел да ја реши состојбата со стари предмети во судовите, а која што состојба, видно од податоците изнесени погоре е навистина алармантна. Оправдано се јавуваат прашања за ефикасноста и ефективноста на преземената мерка, бидејќи видно од податоците од годишните извештаи на Советот, оваа мерка се покажала како делумно целисходна, па така имаме намалување на заостатокот во 2020 и во 2021 година, односно добар дел од овие стари предмети, во текот на овие две години, биле решени од страна на судовите. Доколку подетално го прикажеме намалувањето на заостатокот со стари предмети, за секоја година посебно, можеме да видиме дека во 2020 година биле решени вкупно 48,6% од предметите постари од 3 години, 28,3% од предмети постари од 7 години, како и 19,5% од предметите постари од 10 години. Што се однесува пак на состојбата со овие предмети во 2021 година, од податоците произлегува дека во текот на оваа година биле решени вкупно 56% од предметите постари од 3 години, 33% од предмети постари од 7 години, како и 18% од предмети постари од 10 години. Овие податоци иако укажуваат на решавање на стари предмети во текот на 2020 и 2021 година, сепак темпото со кое што се решаваат старите предмети не е доволно брзо за да се совлада приливот на нови предмети кои стануваат стари предмети, поради што апсолутната бројка на стари предмети што судовите ги имаат во работа останува иста низ годините. Дотолку повеќе, непознати се и причините поради кои го имаме ова решавање на предметите, па така не е исклучена можноста, да решавањето на овие предмети се должи можеби и на настапување на апсолутна застареност, што е пречка за водење на судската постапка, наместо да тоа е резултат на проактивност од страна на судиите кои што ги работат

²⁴ Годишен извештај за работата на Судскиот совет на РСМ за 2022 година, страна 18, достапен на: <https://rb.gy/r7pd40>

овие предмети. Ова особено, имајќи предвид дека намалувањето на заостатокот на стари предмети, покрај на предметите кои што се постари од 3 години, се однесува и на предметите кои што се постари и од 7 години, па дури и предметите постари од 10 години. Во оваа насока, интересни се податоците по однос на ова прашање за 2022 година кои укажуваат на зголемување на заостатокот, па така, нејасно е како Советот констатирал дека и оваа година биле решени голем број на стари предмети во судовите,²⁵ кога изнесените податоци во извештајот говорат сосема поинаку. Имено, во 2022 година, а согласно податоците од извештајот, не само што не биле решени старите предмети од страна на судовите, туку судовите го зголемиле заостатокот на стари судски предмети за над 10% кај судските предмети постари од 3 и 7 години, како и зголемување на заостатокот од 6% кај предметите постари од 10 години.

	Јануари 2022	Декември 2022	Зголемен заостаток
Постари од 3 години	2306	2568	262
Постари од 7 години	203	228	25
Постари од 10 години	111	118	7

Состојба со стари предмети во судството²⁶

Оттука, останува да се види дали во наредниот период од страна на Советот, ќе бидат преземени конкретни чекори со цел изнаоѓање соодветно решение за надминување на оваа состојба со нерешени стари предмети во судството. Ова особено, со оглед дека на јавна седница одржана на ден 20.02.2023 година, Советот со заклучок донесе одлука да формира работна група која ќе има за цел да направи анализа за тоа поради кои причини одредени судски предмети се завршуваат побрзо, а останатиот дел траат повеќе години, зошто од страна на судиите се дава предност на нови, за сметка на стари предмети и слично. Сепак, до заклучувањето на овој мониторинг циклус, по изминати 7 месеци од денот кога е формирана работната група, сè уште нема информација од Советот, во која фаза е изготвувањето на оваа анализа, со цел да се види моменталната состојба со стари предмети.

2.5 Избор и унапредување на судии и претседатели на судови

Изборот на судии и претседатели на судови, врз основа на позитивните законски прописи спаѓа во исклучива надлежност на Судскиот совет. Оттука, Законот за судовите,²⁷ детално ги предвидува општите и посебните услови што е неопходно еден кандидат да ги исполнува за да може да биде избран за судија во основен суд, односно да биде кариерно унапреден и избран за судија во повисок суд, или пак избран за претседател на суд. Во оваа насока, покрај одлуката за избор, и постапката по повод изборот на судии, без разлика за каков вид на избор станува збор во конкретниот случај, истата се спроведува од страна на Советот, на начин и според критериуми како што тоа е предвидено согласно релевантните одредби од Законот за Судскиот совет,²⁸ како и со примена на подзаконски акти кои што ги донесува Советот, а кои се неопходни за да се спроведат овие постапки.

²⁵ Ibid

²⁶ Ibid

²⁷ Член 45-47 од Закон за судовите, „Службен весник на Република Македонија“ бр. 58/06, 62/06, 35/08, 150/10, 83/18, 198/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 96/19

²⁸ Член 45-52 од Законот за Судскиот совет на РСМ „Службен весник на РСМ“ број 102/19

Кога станува збор за оваа исклучително важна надлежност на Советот, внимание заслужуваат и последните релевантни податоци,²⁹ согласно кои произлегува дека 73% од анкетираните судии не се согласуваат дека унапредувањето на судиите се врши на начин што се придржува кон објективни, мерливи и правични критериуми, како и 65% од анкетираните судии се скептични во однос на транспарентноста и објективноста на начинот на избор на судиите. Овие податоци се навистина сериозни, доколку се има предвид дека судиите се тие кои бираат мнозинство од членовите на Судскиот совет, односно оние кои се членови од редот на судиите, а од друга страна пак и кариерното напредување на овие судии зависи од одлука донесена токму од страна на Советот.

2.5.1 Избор на судии во основен суд

Пред да се пристапи кон донесување на одлука за објавување на оглас за избор на судии во основните судови во РСМ, неопходно е претходно Советот да направи анализа на состојбите, со цел, врз основ на таа анализа го утврди точниот број на слободни судиски места во основните судови. Притоа, оваа анализа треба да биде направена земајќи ги предвид, вкупниот број на слободни места за судии во основните судови, како и проекцијата за потребите од местата кои ќе се пополнуваат по завршување на почетната обука.³⁰

Во оваа насока, на јавна седница одржана на ден 28.02.2023 година, Советот формираше тричлена комисија која имаше за цел да направи анализа на состојбите во врска со ова прашање. Врз основа на направената анализа, и предлозите од Комисијата, Советот на седница одржана на ден 29.03.2023 година донесе одлука да го објави првиот оглас за избор на судии во основните судови.³¹ Видно од судовите што се таргетирани со објавениот оглас, јасно може да се заклучи дека Советот имал интенција да даде предност за пополнување на судиски места во основните судови каде што согласно направената анализа, состојбата е алармантна. Со оглед дека, по повод овој објавен оглас не биле пријавени доволен број на кандидати, за сите судови на кои се однесувал истиот, Советот на јавна седница одржана на ден 30.05.2023 година донесе одлука да се објави втор оглас,³² во рамки на кој што ќе бидат вклучени и Основниот граѓански суд, како и Основниот кривичен суд, имајќи предвид да за овие судовите постои најголем интерес кај кандидатите.

Врз основа на претходно објавените огласи, Советот на одржана јавна седница на ден 25.07.2023 година донесе одлука за избор на вкупно 25 кандидати за судии, кои уредно се пријавиле на двата огласи. По однос на постапката за избор на судии во основните судови, сметаме за потребно да истакнеме два клучни моменти, кои несомнено дека ја одбележаа оваа постапка, односно:

- На вториот оглас објавен од страна на Советот, за Основен кривичен суд, пријавен бил кандидат кој што е во сродство со тогаш новоизбраниот член на Советот, Наке Георгиев. По однос на ова прашање, Законот за судовите е дециден и изрично е наведено во членот 43 став 4 каде се забранува за судија да биде избрано лице кое што со член на Судскиот совет е во сродство во прва линија или во странична до трет степен или е негов брачен другар. Во оваа насока, на јавната седница на која што беше извршен изборот на судии во основните судови, претседателот на Советот ги информираше членовите, а и

²⁹ Проценка на ризиците од корупција во правосудството во Северна Македонија, Мисијата на ОБСЕ во Скопје, јуни 2023 година, страна 64

³⁰ Член 45 став 1, од Законот за Судскиот совет на РСМ „Службен весник на РСМ“ број 102/19

³¹ Огласот е достапен на следниот линк: <https://rb.gy/zkhkq4>

³² Огласот е достапен на следниот линк: <https://rb.gy/0oane4>

присутната јавност дека од страна на Наке Георгиев е пристигната изјава со која истиот си дава оставка од функцијата член на Судскиот совет, по што Советот донесе одлука со која што ја констатираше неговата оставка. Откако беше констатирана оставката, а со оглед дека веќе не постојат пречки, пријавениот кандидат беше избран за судија. Ваквото постапување заслужува внимание од причина што истото е школски пример за тоа како во пракса изгледа кога се заобиколуваат правилата на игра, во насока на остварување определена цел, со оглед дека Наке Георгиев ќе може повторно во некоја наредна прилика пак да се кандидира за член на Советот. Дополнително, самиот начин на кој сето тоа беше направено, остави сомнеж во јавноста дека изборот на овој кандидат за судија е од претходно преговаран. Ова особено, водејќи се од две клучни причини. Прво, закажаниот термин за давање на свечена изјава од страна на новоизбраните членови на Советот (судија Антоанета Димовска и судија Наке Георгиев) беше презакажан да се одржи после седницата на која што треба да се изврши изборот на нови судии, од редот на кандидати кои што успешно завршиле почетна обука при Академијата за судии и јавни обвинители. Ова практично беше обид за да се претстави на јавноста, дека судијата Наке Георгиев не е формалноправно избран за член на Судскиот совет, сè до моментот додека не биде дадена свечена изјава од негова страна пред претседателот на Собранието на Република Северна Македонија, во согласност со член 29 став 1 од Законот за Судскиот совет. Второ, и не помалку важно, на седницата на која беше констатирана оставката, од страна на член на Советот беше поздравена одлуката и изразена благодарност што судијата Наке Георгиев ги послушал сугестиите на останатите членови на Советот и самиот си поднел оставка.

- Генерален впечаток е дека едноставно нема интерес кај кандидатите кои успешно завршиле почетна обука при Академија за судии и јавни обвинители да се пријавуваат на оглас кој се однесува на избор на судии за основен суд во помалите градови во РСМ. Така, добар дел од судовите и покрај тоа што е констатирано дека се соочуваат со недостиг на судии, односно дека состојбата во тие судови е исклучително лоша, сепак останаа без новоизбрани судии. Овој проблем, Советот се обиде да го реши, на начин што за дел од кандидатите кои претходно беа избрани, на јавна седница одржана на 06.09.2023 година, донесе одлука за нивно времено упатување во период од 1 година³³ со цел извршување на судиска функција токму во овие судови, па така согласно оваа одлука, Основните судови во Берово, Делчево, Кичево, Куманово, Прилеп и Струга добија судии. Дали и колку навистина ќе биде целисходна оваа мерка на Советот, со оглед дека упатувањето на овие судии е временски ограничено, односно по изминување на периодот за кој што се упатени, истите ќе треба да се вратат во судот во кој што се избрани, ќе треба да се види во наредниот период, а врз основа на остварените резултати во работењето на секој еден од нив, и генерално влијанието врз ефикасноста во постапувањето на судовите во кои што се упатени.

2.5.2 Избор на судии во повисок суд

За време на периодот кој што е предмет на анализа, покрај избор на судии во основен суд од кандидатите кои успешно ја завршија почетната обука при Академијата за судии и јавни обвинители, Советот изврши и избор на судии во повисок суд. Така, со одлука на Советот, на јавна седница одржана на ден 29.03.2023 година, од кандидатите кои уредно се јавиле на претходно објавените огласи, беа избрани судии во Врховниот суд на Република Северна

³³ Член 39 став 9 и 10 од Закон за судовите „Службен весник на Република Македонија“ бр. 58/06, 62/06, 35/08, 150/10, 83/18, 198/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 96/19)

Македонија, и судии во Апелациониот суд Гостивар. Во оваа насока, битно е да се напомене дека иако на јавната седница одржана на 05.07.2021 година, Советот донесе одлука да се почне постапка за избор на судии во Апелационен суд Скопје, сепак по повеќе од 2 години, постапката сè уште не е завршена и не се избрани судии во Апелационен суд Скопје. Поради тоа, оправдано се поставува прашањето за причините поради кои оваа постапка трае толку долго, како и последиците кои ги предизвикува неможноста на Советот да обезбеди доволен број на судии во најоптоварениот Апелационен суд во државата.

Избор на судии во Врховен суд на РСМ

Постапката за избор на судии во Врховниот суд започна со објавениот оглас за пополнување на две судиски места во кривична, како и две судиски места во граѓанска област. За време на јавната седница на Судскиот совет, накратко беше рефериран текот на постапката, при што беше истакнато дека на објавениот оглас, пријавени биле вкупно 5 кандидати за секоја од областите одделно, односно ист број на кандидати биле пријавени како за кривична, така и за граѓанска област. Нешто што беше специфично за овој избор, е тоа што, иако беше отворена дискусија за оваа точка, ниту еден член на Советот, присутен на седницата и со право на глас, не се јави за збор, како резултат на што веднаш се премина на гласање и одлучување.

За време на одлучувањето сите кандидати добија 4 гласа ЗА и 8 гласа ПРОТИВ односно ниту еден кандидат кој се пријави за кривична област, не го доби потребното мнозинство гласови за да може да биде избран, со најмалку осум гласови од вкупниот број на членови на Советот со право на глас, како што впрочем тоа го предвидува членот 49, во ставот 2 од Законот за Судскиот совет. Оттука, Советот само констатираше дека не се избрани судии за кривична област во Врховниот суд на РСМ, без притоа членовите воопшто да дадат кратко образложение поради која причина сметаат дека ниту еден од кандидатите не треба да биде кариерно унапреден, односно избран за судија во повисок суд, во областа за која што претходно конкурирал. По однос на ова, евидентно е дека Законот не предвидува обврска за членовите, задолжително да ја образложат својата одлука против избор на кандидат за судија, како што тоа се бара од нив кога поддржуваат избор на определен кандидат за судија, сепак тоа во ниеден случај не значи дека, тие не можат и не треба тоа да го направат. Напротив, доколку се има предвид дека изборот на судии е една од најважните надлежности на Советот, сметаме дека е неопходно членовите секогаш да даваат образложение за своите одлуки и во кратки црти да дадат осврт на причините од кои што се воделе во конкретниот случај, без разлика дали се одлучиле да поддржат определен избор или пак не.

Имајќи го предвид сето претходно изнесено, навистина е нејасно поради која причина Советот не изврши избор на судии во кривична област, доколку се има предвид дека Врховниот суд има сериозна потреба од судии, а по повод објавениот оглас биле пријавени доволен број на кандидати, кои што ги исполнувале бараните услови за избор, кои што уредно се јавиле на огласот, а дел од нив дури имале и максимален број на освоени поени при рангирањето. На овој начин, целокупната постапка, спроведена од страна на Советот, во претходниот период, а по повод избор на судии за кривична област во Врховниот суд, ќе остане залудна, а притоа во јавноста, а дури и меѓу самите судии ќе се јават шпекулации и сомнежи за корупција и несоодветно влијание при одлучувањето на Советот, токму поради тоа што отсутуваше каква било дискусија, како и какво било образложение на големиот број гласови против секој од пријавените кандидати.

За разлика од ова, кога станува збор за изборот на судии за граѓанска област, со одлука на Советот, избрани беа прво и второ рангираниот кандидат, согласно кандидатската листа. Во однос на овој избор пак, членовите на Советот со право на глас, кои на јавната седница гласаа

за изборот на кандидатите за судии, согласно член 49 став 3 од Законот за Судскиот совет, дадоа образложенија за својата одлука за избор на судија, но повторно тоа не беше сторено од членовите кои гласаа против изборот на кандидатите. Од друга страна пак, заедничко за сите образложенија за изборот беа исклучително кратки и стереотипни, а се однесуваа на конечната ранг листа, дополнети со општи и апстрактни сегменти за личните и професионални карактеристики на кандидатите, кои им биле познати на дел членовите на Советот врз основ на претходно лично познанство со кандидатите.

Избор на судии во Апелационен суд Гостивар

Не помалку внимание заслужува и изборот на судии за кривична област во Апелационен суд Гостивар, каде требаше да се изберат двајца судии за предметниот суд, што беше истакнато и за време на седницата, при краткото реферирање на претходно спроведената постапка од страна на Советот, по повод огласот, со цел запознавање на членовите, а и присутната јавност со сите детали по однос на истата. Заедничко за овој избор и изборот на судии во Врховен суд, е тоа што иако беше отворена расправа, сепак ниту еден член на Советот не се јави за збор, поради што веднаш се премина на гласање.

Сепак она што посебно го истакна изборот на судии во Апелационен суд Гостивар е тоа што со одлука на Советот, на јавната седница беа избрани петто и шесто рангираниот кандидат, согласно конечната ранг листа, односно поинаку кажано, првите четири најдобро рангирани кандидати, т.е оние со најмногу добиени поени, не го добија потребното мнозинство гласови, за да бидат избрани. Во однос на ова прашање, треба да се има предвид членот 23 став 3 од Деловникот за работа на Судскиот совет, кој предвидува: „Доколку прворангираниот кандидат на листата при гласањето не го добие потребниот број на гласови, се гласа редоследно за следните кандидати од ранг листата“, што практично беше случај и при овој избор, како резултат на што за судии беа избрани кандидати кои што на ранг листа котираше на петто и шесто место, а кои успеале да го добијат потребното мнозинство на гласови од членовите на Советот.

Иако одлуката за избор на овие кандидати за судии е донесена на начин и во согласност со релевантните одредби од Деловникот за работа, во ситуација кога членовите не даваат образложение кога гласаат против определен предлог, легитимно се поставува прашањето која е причината поради која мнозинството членови во Советот со право на глас, смета дека треба да се даде предност на кандидатите кои имаат послаби резултати врз основ на конечната ранг листа, наспроти кандидатите кои се најдобро рангирани, и да им се овозможи на истите кариерно унапредување во повисок суд. Оттука, сосема очекувано, членовите на Советот кои што го поддржале изборот на овие двајца кандидати, дадоа образложенија кои што беа општи, апстрактни и генерички, и кои се однесуваа пред се на личните и професионалните карактеристики на кандидатите. Поинаку кажано, за време на нивните излагања, воопшто не се осврнаа на успехот кој го оствариле овие кандидати согласно конечната ранг листа, што секако дека се должи на фактот дека истото не им оди во прилог на дадениот глас.

2.6 Предлагање на судија на Уставен суд на РСМ од редот на судиите

Иако нема ингеренција да врши избор на судии во Уставен суд на РСМ, со оглед дека тој избор спаѓа во исклучива надлежност на Собранието на РСМ,³⁴ сепак, Законот³⁵ предвидува

³⁴ Член 109 став 2 од Устав на Република Северна Македонија

³⁵ Член 36 став 1 алинеја 10 од Законот за Судскиот совет на РСМ „Службен весник на РСМ“ број 102/19

надлежност на Советот да предлага двајца судии на Уставниот суд на Република Северна Македонија од редот на судиите.

Во оваа насока, членот 98 ставот 2 од Законот за Судскиот совет, го предвидува потребниот број на гласови, за да може предлогот на Советот да биде утврден, па така, неопходно е предлогот за судија на Уставниот суд на РСМ да биде поддржан од страна на најмалку 8 членови на Советот со право на глас. Во оваа насока пак, а по однос на предлозите, во член 30 во ставот 3 од Деловникот за работа, предвидена е можност за секој член на Советот со право на глас, да предложи кандидат, за што е потребно да има поддршка од уште најмалку тројца членови со право на глас.

Во оваа насока, на седницата одржана на 20.02.2023 година беа дадени вкупно 3 предлози за кандидати и сите предлози имаа поддршка од страна на најмалку три члена на Советот со право на глас, согласно Деловникот за работа. Од страна на членовите кои ги предложија кандидатите, накратко беше презентирана биографијата на секој кандидат одделно, како од аспект на нивниот кариерен развој, така и во однос на нивниот придонес за развојот на стручната и теоретската мисла и на правниот систем, по што се пристапи кон одлучување. Имајќи предвид дека членовите на Советот не ги добија биографиите на предлог кандидатите, истите мораа да полагаат потполна верба во кажувањето на оние членови кои ги презентираа истите. Со оглед дека првиот предлог го доби потребниот број на гласови за да биде утврден како конечен предлог на Советот веднаш откако беше ставен на гласање, за останатите два предлози воопшто не беше иницирана дискусија, ниту пак беа ставени на гласање. Инаку, колку за појаснување, на предметната седница биле присутни вкупно 13 членови со право на глас, а споменатиот предлог беше усвоен со 11 гласа „ЗА“ и 2 гласа „ПРОТИВ“. Оттука, иако неспорно дека предлогот е усвоен со потребен број гласови од страна на Советот, сепак, овој предлог се доведува во прашање, од причина што, истиот не е усвоен едногласно, а на останатите два предлога воопшто не им беше дадена шанса да бидат предмет на одлучување. Поинаку кажано, оправдано се поставува прашањето, дали доколку овие предлози биле ставени на гласање, можеби некој од нив би добил поголем број на гласови и со тоа друг кандидат би бил конечниот предлог на Советот за судија на Уставен суд на РСМ кој би бил доставен до Собранието, за натамошно окончување на постапката за избор.

Ваквата практика на Советот, со која што откако првиот предлог ќе го добие потребното мнозинство гласови, останатите предлози да бидат целосно изоставени од гласање, е проблематична првенствено поради тоа што Деловникот за работа, во релевантните одредби кои што ја регулираат оваа постапка, не предвидува можност да доколку првиот предлог кој е ставен на гласање, го добие потребното мнозинство гласови, за останатите предлози, Советот воопшто да не се произнесе, како што е тоа случај да речеме во постапките за избор на судија. Колку за пример, во овие постапки, Деловникот е исклучително јасен, па така во членот 23 став 3 е предвидено: „Доколку прворангираниот кандидат на листата при гласањето не го добие потребниот број на гласови, се гласа редоследно за следните кандидати од ранг листата“, што доколку се толкува во обратна насока, значи дека, при одлучување, во случај кога прворангираниот кандидат ќе го добие потребниот број на гласови, предлозите за останатите кандидати воопшто не се ставаат на гласање.

На ова се надоврзува и тоа што во оваа постапка не постои ранг листа, односно нема пријавување од страна на кандидати, врз основ на кое пријавување, би биле изготвени кандидатски листи, и би бил утврден редоследот по кој што предлозите би биле ставени на гласање. Ваквата констатација е поткрепена и со фактот што во Правилникот за начинот на

рангирање на кандидатите за избор на судија во повисок суд,³⁶ никаде не е предвидено дека за кандидатите во Уставен суд се креираат ранг листи. Во оваа постапка, самите членови на Судскиот совет истакнуваат предлози за судии кои тие сметаат дека треба да бидат предложени, а кои ги исполнуваат бараните услови предвидени согласно Закон. Како резултат на тоа, предлозите се ставаат на гласање, по редоследот согласно кој истите биле истакнати за време на седница. На овој начин, како што е воспоставена практиката на постапување во Советот кога се одлучува за ова прашање, а имајќи предвид дека членовите на Советот едноставно не даваат образложение по однос на причините поради кои што сметаат дека не треба да поддржат определен предлог кој е ставен на гласање, многу лесно оваа постапка може да биде предмет на манипулација од нивна страна, со цел да се издејствува конечниот предлог на Советот.

Врз основ на сето претходно истакнато, можеме да заклучиме дека, оваа практика на Советот е воспоставена, како резултат на тоа што Деловникот за работа не ја дефинира во детали постапката по повод предлагање на судија на Уставен суд на РСМ од редот на судиите, поради што Советот врши екстензивно толкување на одредбите од Деловникот кои регулираат други постапки и истите ги применува и по однос на ова прашање, кое што несомнено дека спаѓа во позначајните надлежности на Советот. Поинаку кажано, Советот само шаблонски ги применува одредбите, со една и единствена цел, а тоа е да најде начин како најлесно ќе ги реши прашањата од своја надлежност, без притоа воопшто да води сметка дали тој начин е соодветен и дали со него се воспоставува добра практика на постапување.

2.7 Избор и разрешување на претседател на Судскиот совет

Од целокупниот мониторинг врз работата на Судскиот совет во рамки на временскиот период кој го опфаќа оваа анализа, можеби највпечатливо беше тоа што беа сменети вкупно 3 претседатели на Советот. Најнапред, на јавна седница одржана на ден 29.11.2022 година, тогашниот претседател на Советот, г-а Павлина Црвенковска веднаш откако ја отвори седницата, истакна дека поднесува неотповиклива оставка од функцијата претседател на Судскиот совет, без притоа на самата седница пред сите останати членови и присутна јавност да даде било какво образложение за причините поради кои ја донела таквата одлука. За причините поради кои што ја поднела оставката, јавноста имаше можност да се информира само од медиумите, со оглед дека единствено до нив било доставено соопштение во кое меѓудругото беше дека оставката е поради притисоци и организирана хајка од судско-медиумски и бизнис елити.³⁷

На наредната седница одржана на ден 05.12.2022 година, од страна на Советот беше констатирана нејзината оставка од функцијата претседател на Судскиот совет и продолжи да ја извршува само функцијата член на Советот. По ова, се премина кон избор на нов претседател, а со оглед дека, од страна на членовите беше истакнат само еден предлог, веднаш се пристапи кон гласање, по што предлогот беше поддржан со 11 гласа „ЗА“. Оттука, навистина е нејасно поради која причина г-ѓа Павлина Црвенковска, откако си поднесе оставка, сепак реши да остане и да биде дел од Судскиот совет, како член со право на глас, со оглед дека по нејзино кажување, истата била мета на сериозни притисоци и влијанија, кога ја извршувала функцијата претседател на Судскиот совет. Дотолку повеќе, уште поспорен е моментот што Судскиот совет, и покрај овие јавно изнесени обвинувања за притисоци врз негов

³⁶ Службен весник на РСМ бр. 102/19

³⁷ Вест на Телевизија 24 по повод оставката, објавена на 29.11.2022 година, достапна на следниот линк: <https://24.mk/details/pretsedatelkata-na-sudski-sovet-pavlina-crvenkovska-podnese-ostavka-na-funkcijata>

член, сепак не презема ништо за да ги расчисти истите, ниту пак на некоја од наредно одржаните седници на Советот, воопшто не се осврнa на ова прашање, односно не стана збор за истото. Само неколку месеци подоцна, на јавна седница одржана на ден 26.04.2023 година, Советот донесе одлука за разрешување на тогашниот претседател на Советот, Весна Дамева. Оваа одлука за разрешување заслужува особено внимание од причина што истата е донесена на начин и во постапка кои се целосно спротивни на важечките прописи, што воедно беше и причина за дополнителни последователни отстапувања и прекршувања на законите од страна на Судскиот совет. Сите пропусти кои што беа направени од страна на Советот, по повод ова разрешување се констатирани и детално изнесени во рамки на посебните два извештаи³⁸ изготвени од страна на Коалцијата „Сите за правично судење“, а во продолжение ќе дадеме осврт само на клучните причини поради кои што разрешувањето е незаконско.

Прво со ова разрешување, се актуелизираше прашањето за отсуство на било какви одредби во Законот и во Деловникот за работа, во однос на престанок на мандат на претседател на Судскиот совет. Во оваа насока, во постоечките прописи предвидена е постапката и условите за избор на претседател на Советот, но не и постапката, условите и основите за разрешување од функцијата претседател на Советот. Во овој дел, постојат само одредби кои што ја регулираат дисциплинската постапка и одговорност на член на Советот. Поинаку кажано, доколку дословно ги применувал релевантните прописи, Судскиот совет не би можел да донесе одлука за разрешување на Весна Дамева од функцијата претседател на Советот, без претходно да донесе одлука за нејзино разрешување како член на Судскиот совет, а идентично и претходниот претседател не би можел да поднесе оставка само од функцијата претседател на Судски совет, согласно одредбите што го регулираат тоа прашање. Во оваа насока е битно да се има предвид дека функцијата претседател на Судски совет е само симболична функција и претседателот е само прв меѓу еднаквите, односно нема никаква поголема моќ на одлучување или постапување од останатите членови, па оттаму и самиот Закон не предвидува разрешување или повлекување само од функцијата претседател.

Второ, но не помалку важно, е секако и тоа што одлуката за разрешување е донесена од страна на Советот со несоодветно мнозинство, односно наместо со 8 гласа, одлуката беше донесена со 7 гласа, од кои еден беше и гласот на членот кој ја покренал иницијативата за разрешување.

Оваа одлука за разрешување, на нејавна седница одржана на ден 04.05.2023 година е „ставена вон сила“³⁹ и е донесена нова одлука за разрешување на претседателот на Судски совет.⁴⁰ Овој пат, втората одлука на Советот е донесена со потребното мнозинство, односно со 9 гласа „ЗА“ и 3 гласа „ПРОТИВ“, од страна на членовите на Советот со право на глас. Во оваа насока, корекцијата се однесува само на потребното мнозинство за да може да биде донесена една ваква одлука, но повторно, одлуката е донесена без да биде испочитувана постапката. Видно од самата одлука е тоа што на истата и претходела расправа по прашање за доверба на претседателот на Советот, по што била изгласана недоверба и се пристапило кон донесување одлука за разрешување. Ова е особено интересно, со оглед дека Законот не препознава расправа и одлучување по прашање за доверба, односно недоверба на претседател на Судскиот совет. Дотолку повеќе, Законот не препознава ниту можност за членовите на Советот, одлука која што ќе биде донесена, да ја стават вон сила. Поинаку кажано, во согласност со

---

³⁸ Јавно објавени од страна на Коалиција „Сите за правично судење“, и достапни на следните линкови: <https://all4fairtrials.org.mk/wp-content/uploads/2023/11/29-JR-ISnSS-042023.pdf> и <https://all4fairtrials.org.mk/wp-content/uploads/2023/11/33-JR-SS-052023.pdf>

³⁹ Одлука на Судскиот Совет на РСМ, број 02-901/2 од 04.05.2023 година

⁴⁰ Одлука на Судскиот Совет на РСМ, број 02-934/1 од 04.05.2023 година

позитивните прописи, истите имаат можност да укинат, или пак да поништат одлука, но не и истата да ја стават вон сила.

Истиот ден, односно на ден 04.05.2023 година, Советот одржа уште една седница, овојпат јавна на која откако претходно по втор пат одлучил за разрешувањето на г-а Весна Дамева, пристапи кон донесување на одлука за избор на нов претседател на Советот. Токму на таа седница, со 8 гласа „ЗА“ и 4 гласа „ПРОТИВ“, Советот донесе одлука за избор на г-дин Сашко Георгиев за нов претседател на Советот. Специфично за оваа седница, е секако тоа што, јавно соопштение беше објавено само 15 минути пред официјалниот почеток на седницата, што несомнено дека може да се протолкува како обид на Советот, со цел да се спречи присуство на јавноста на седницата, кое нешто директно се коси со принципот на транспарентност во работењето. Дополнително, на оваа седница, воопшто не беа разгледани записниците од претходните седници, ниту пак беше даден осврт на сето она што претходно се случуваше во Судскиот совет, а за што имаше исклучително голем интерес кај јавноста. Поинаку кажано, членовите на Советот се однесуваа како ништо да не се случило претходно. Оваа одлука, согласно која за претседател на Судски совет е избран член на Советот од редот на судии, се должи на претходно донесената одлука на Уставниот суд на Република Северна Македонија, согласно која што се даде можност за претседател и заменик претседател на Советот, да можат да бидат избрани и членови на Советот кои што се судии. Како резултат на ова, за прв пат, актуелниот претседател и заменик претседател на Судскиот совет се членови на Советот од редот на судии.

Сосема за очекување беше што ваквото незаконско постапување на Судскиот совет беше остро критикувано како од страна на домашната, така и од страна на меѓународната заедница. Оттука, граѓанскиот сектор го прогласи Советот за нелегитимно тело, и побара од членовите да си поднесат оставки за да се пристапи кон избор на нови членови со цел формирање на друг состав на Советот истакнувајќи дека тоа е единствен и кредибилен начин за надминување на состојбите предизвикани од незаконско постапување. Покрај, граѓанскиот сектор, критики беа упатени и од страна на дел универзитетски професори и независни експерти. На ова, не остана имуна ниту меѓународната заедница, па така, помошта за Судскиот совет беше прекината од страна на Холандската амбасада во РСМ, а Европската Унија испрати и оценска мисија која што има за цел да ги детектира слабостите во работата на Судскиот совет, како и да понуди препораки кои што треба да бидат преземени како идни чекори кои ќе доведат до целосно реформирање на ова тело. Оценската мисија реализираше неколку состаноци, вклучително и со претставници на граѓански сектор, на кои што состаноци присуствуваше и претставник од Коалиција „Сите за правично судење“. За време на овие состаноци, од страна на Коалицијата, беа споделени информации за работењето на Судскиот совет, а кои што податоци се претходно обезбедени врз основ на спроведениот мониторинг на јавни седници.

За крај, не помалку важно, сметаме за потребно да се истакне и тоа што од страна на г-ѓа Весна Дамева до Управниот суд е поднесена тужба со која што е оспорена одлуката за најзиното разрешување, по која што Судот до моментот на изготвување на овој извештај, нема донесено одлука. Со оглед на тоа што, со ова разрешување, доведен е во прашање легитимитетот на новоизбраниот претседател, г-дин Сашко Георгиев, односно неговото стапување на функција. Имајќи го предвид ова, како и тоа што во конкретниот предмет станува збор за статус и права на избрани функционери неопходно е Управниот суд да го земе предметот итно во работа, односно да ги преземе сите потребни дејствија по повод тужбата и да донесе одлука. Ова е особено важно бидејќи без судска разрешница, ќе останат сите сомнежи за (не)законитоста на разрешувањето, како и на целокупното работење на Советот.

2.8 Избор на нови членови на Советот

Откако се случи незаконското разрешување на Весна Дамева од функцијата претседател на Судскиот совет, кое што постапување на Советот наиде на остра критика како од страна на домашната, така и од страна на меѓународната заедница, двајца членови на Советот поднесоа оставки. Престанокот на мандатот на овие двајца членови беше констатиран на јавна седница одржана на ден 08.06.2023 година. Членовите имаа можност, за време на седницата, накратко да ги образложат причините поради кои што поднесуваат оставка од функцијата член на Судски совет, и видно од нивните излагања е дека меѓудругото, оставката се должи и на несогласувањето по однос на начинот на кој што Советот постапува и одлучува, како и дека можат многу повеќе да придонесат како судии во рамки на судовите во кои што работат, отколку како членови на Советот. По ова, Советот донесе одлука да се објави оглас за избор на двајца членови на Советот од редот на судиите од Апелационо подрачје Скопје и Врховниот суд на Република Северна Македонија.⁴¹

Во насока на соодветно спроведување на оваа постапка за избор на нови членови, Советот во согласност со членот 14 став 4 од Законот, објави јавен повик наменет за здруженија и фондации со цел истите да номинираат претставници кои што ќе бидат дел од Комисијата за спроведување на изборите.⁴² Како резултат на незаконското постапување на Советот што претходеше на оваа постапка за избор, здруженијата кои се дел од Платформата на граѓански организации за борба против корупција и Блупринт групата за реформи во правосудството одлучија да го бојкотираат овој повик, односно да не номинираат член и негов заменик, во знак на револт и не сакајќи да учествуваат во постапки за избор кои што ги спроведува тело кое што нема легитимитет да ја штити судската независност.⁴³ Токму затоа, а во согласност со став 8 од истиот член, Советот се обрати до Адвокатска комора на РСМ, од каде што беше номиниран претставник и негов заменик, и на тој начин конечно беше формирана Комисијата.

Специфично и за оваа постапка за избор на членови на Советот е тоа што не постоеше интерес кај судиите да се пријават на огласот, што недвосмислено укажува на отсуството на доверба кај судиите во Судскиот совет, па така за изборно подрачје Врховен суд на РСМ, беше пријавен само еден кандидат, односно судија Наке Георгиев, а за изборно подрачје Апелационо суд Скопје, вкупно двајца кандидати, односно судија Лазар Нанев и судија Антоанета Димовска. Изборите беа спроведени на ден 13.07.2023 година, и за нови членови на Советот беа избрани врховниот судија Наке Георгиев со добиени 6 гласа и судија од Основен граѓански суд Антоанета Димовска која што доби вкупно 110 гласа. По однос на изборниот резултат, треба да се има предвид дека Законот во членот 25 ставот 2, предвидува дека за избран член на Советот се смета кандидатот што добил најголем број гласови по изборни единици. Доколку, на поинаков начин се обидеме да го прикажеме изборниот резултат⁴⁴, произлегува дека судија Наке Георгиев има добиено само 37,5% од гласовите, односно нешто повеќе од 1/3 од гласачите го поддржале овој кандидат, а судија Антоанета Димовска има добиено вкупно 50% од гласовите. Исклучително слабиот интерес на судиите за кандидирање на огласот за членови на Судскиот совет беше пропратено и со низок степен на излезност и заинтересираност за

⁴¹ Огласот е достапен на следниот линк: <https://rb.gy/0jzf61>

⁴² Повикот е објавен од страна на Судскиот Совет е објавен на ден 13.06.2023 година, и е достапен на следниот линк: <https://rb.gy/z29mob>

⁴³ Соопштението е јавно објавено на ден 23.06.2023 година, и е достапно на следниот линк: <https://rb.gy/83e1r>

⁴⁴ Соопштение на Судски совет за ново избрани членови од редот на судиите, објавено на 17.07.2023 година, достапно на: <http://www.sud.mk/wps/portal/ssrm/sud/vesti/c5371e5f-9f79-42d4-91a3-66897875577d>

гласање за кандидатите од страна на судиите, што беше особено очигледно кај судиите на Врховниот суд.

Во корелација со спроведената постапка за избор, нешто што остави впечаток е секако и различното постапување на Советот при иста ситуација. Имено, досегашната пракса на Советот, кога станува збор за пријави од страна на кандидати била таква да секогаш се инсистирало на строг формализам, односно се барало, кандидатите да ги доставуваат сите потребни документи, на начин како што тоа е наведено во рамки на објавените огласи. Во оваа насока, и како резултат на тоа, пријавите на кандидатите биле отфрлени како некомплетни, а изјавените приговори не биле прифатени од страна на Советот. Колку за пример, од временскиот период кој што е предмет на анализа, ќе посочиме две ситуации кога Советот инсистирал да се почитува строг формализам. Имено, ова беше случај на седница на Советот, одржана на ден 25.01.2023 и 22.05.2023 година, кога се разгледуваа извештаи од Комисијата за проверка на навременост на пријави и комплетност на документи на кандидати од спроведена постапка по оглас за избор на претседател на Основен суд Битола и Основен суд Прилеп. Во оваа насока, Советот инсистира да се достави потврда за вкупен судиски стаж, наместо образец од ПИОМ кој најчесто го доставуваат кандидатите, со образложение дека се работи за различни документи, со оглед дека со едниот се докажува само вкупниот судиски стаж, а другиот се однесува на севкупниот стаж на кандидатот. Дополнително, честопати се спори и доставувањето на оценки за резултатите во работењето издадени од Советот, од причина што неретко се случува кандидатите овие податоци иако се бараат во огласот за кој што се пријавуваат, воопшто да не ги достават.

Иако, Советот инсистира на примена на строг формализам, сепак истиот не остана доследен, токму за време на оваа постапка за избор на нови членови на Советот, кога предмет на расправа и одлучување за време на седница одржана на ден 05.07.2023 година, беше истакнатиот приговор од страна на кандидатот за член на Советот, судијата Лазар Нанев, по однос на изготвената кандидатска листа. Спротивно на дотогашната практика на Советот, приговорот на овој кандидат беше прифатен, со образложение дека информациите по однос на вкупен судиски стаж и резултати од спроведено оценување, се податоци со кои што Судскиот совет располага. Со оглед дека, несомнено станува збор за информации со кои што Судскиот совет располага, и до кои што има пристап во секое време, не сметаме дека инсистирањето на строг формализам по однос на ова прашање, е добра практика на Советот. Меѓутоа, доколку Советот смета дека треба да се почитува овој пристап, во тој случај, тоа треба да се практикува за сите објавени огласи и да важи за сите пријавени кандидати, без да се прави било каква селекција, односно да нема простор за исклучоци. Во спротивно, се оддава впечаток дека Советот во рамки на своето постапување има двојни стандарди, па така, за исто прашање, во зависност од конкретен случај носи различни одлуки.

Врз основ на сето претходно изнесено, можеме да заклучиме дека постапката за избор на нови членови на Советот беше спроведена во услови на немање изборна конкуренција во вистинска смисла на зборот од една страна, како и отсуство на задоволително ниво на поддршка од страна на судиите кои што имаат право на глас, а кое што несомнено го доведува во прашање и легитимитетот на новоизбраните кандидати. Интересно за овој избор беше и тоа што, веднаш откако беше избран за член на Советот, судијата од Врховниот суд поднесе оставка од функцијата член на Судскиот Совет, Советот на ден 28.07.2023 година објави оглас за избор на нов член на Советот од редот на судиите од Врховниот суд на Република Северна Македонија. Имајќи предвид дека немаше интерес кај судиите да се пријават на овој оглас, Советот беше приморан, на ден 22.09.2023 година да објави повторно нов оглас за избор која постапка до моментот на изготвување на овој извештај сè уште не е завршена.

ВТОР ДЕЛ

**ИЗВЕШТАЈ ЗА РАБОТАТА
НА СОВЕТОТ НА ЈАВНИТЕ
ОБВИНИТЕЛИ
ВО 2023 ГОДИНА**

ОПШТИ ПОДАТОЦИ

Советот на јавните обвинители на Република Северна Македонија е самостоен орган кој ја обезбедува и гарантира самостојноста на јавните обвинители во извршување на нивната функција согласно законот.⁴⁵ Согласно законската рамка, Советот е составен од 11 члена од кои Јавниот обвинител на Република Северна Македонија е член по функција, еден член на Советот избираат јавните обвинители во Јавното обвинителство на Република Северна Македонија, додека пак од своите редови јавните обвинители бираат по еден член на Советот од подрачјата на вишите јавни обвинителства Битола, Гостивар, Скопје и Штип, еден член на Советот, припадник на заедница која не е мнозинство во Република Северна Македонија, го избираат сите јавни обвинители во Република Македонија од своите редови и четворица членови на Советот ги избира Собранието на Република Северна Македонија од редот на универзитетски професори по право, адвокати и други истакнати правници, од кои двајца се припадници на заедниците кои не се мнозинство во Република Северна Македонија. Согласно законот, мандатот на членовите трае 4 години со право на уште еден избор. Како тело кое колективно одлучува за прашањата кои се од негова надлежност, Советот на јавните обвинители работи на седници кои согласно законот се јавни и само во исклучителни ситуации јавноста може да биде исклучена заради заштита на угледот и интегритетот на јавните обвинители.

1. ПРИНЦИП НА ТРАНСПАРЕНТНОСТ И ОТЧЕТНОСТ

1.1 Веб страна и пристап до податоци

Во периодот од октомври 2022 година, заклучно со септември 2023 година, Советот има одржано 19 седници за кои претходно има објавено соопштение на веб страната како би можела јавноста да биде информирана и истата да присуствува на истите. Од аспект на навремено објавување на соопштенијата за одржување на седниците, мора да се напомене дека Советот го почитува предвидениот рок и согласно Деловникот за работата навремено ги објавува соопштенијата во пропишаниот рок од најмалку 3 дена пред одржување на седницата, но вреди да се потенцира дека овој рок кој е предвиден од аспект на принципот на транспарентно и отчетно работење потребно е да биде подолг, во насока на овозможување простор на јавноста да биде соодветно запознаена за закажаните седници како истата би можела да присуствува. Компаративно, согласно Деловникот на Судскиот совет рокот за објавување на соопштението за закажана седница е 7 дена пред одржување на истата и е далеку повеќе посоодветен за јавноста навремено да биде известена. Исто така мора да се напомене дека за разлика од Судскиот совет кој има одржано 31 седница, Советот на јавните обвинители има значително помал број на одржани седници, па дури и се забележува период, поконкретно од средината на јули до крајот на август 2023 година, кога Советот на јавните обвинители воопшто нема одржано седница.

1.2 Контакт податоци и комуникација со јавноста

Во насока на тоа колку се пристапни информациите на Советот за граѓаните и начинот на кој можат да се обратат истите констатирани се неколку недостатоци и тоа: најправо, на веб страната на Советот нема контакт податоци за лице кое е назначено за односи со јавноста како

⁴⁵ Член 1 од Законот за Советот на јавните обвинители, Службен весник бр. 150/2007, 100/2011 и 42/2020

и податоци за одговорно лице кое посредува за слободен пристап до информации од јавен карактер што е спротивно на член 10 од Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер.⁴⁶ Друг аспект по однос на контакт информациите што се објавени на веб страната на Советот, вредно е да се напомене дека Советот не користи службени мејл адреси, односно користи мејл адреси на надворешни сервиси (како gmail, yahoo и слично) кои не се со соодветен степен на безбедност при размена на податоци со оглед на фактот што станува збор за државен орган, па поради тоа неопходно е Советот да изнајде решение за да има целосно безбеден систем за комуникација по електронски пат. Исто така, останува нејасно прашањето зошто Советот не ги користи официјалните мејл адреси кои го има со оглед на фактот што веб страната е релативно нова направена, односно во 2018 година е истата пуштена во употреба со поддршка на Мисијата на ОБСЕ во Скопје.

1.3 Пристап до одлуки

Друг аспект што мораме да го истакнеме, а се однесува на транспарентното и отчетно работење на Советот е отсуството на објавување на одлуките кои Советот ги има донесено. Имено, Советот објавува само кратки соопштенија со кои ја информира јавноста за одлуките кои ги има донесено без да биде објавена целата одлука со образложение како целосен акт на нивната веб страна. Соопштенијата што ги објавува Советот се за поздравување, меѓутоа недостига елементот на образложението за причините за носење на таквата одлука. Оттаму, малиот број на одлуки кои се објавени повторно мора да констатираме дека немаат образложение, ниту пак информација со колкав број на гласови се донесени истите. Како што беше нотирано и во Извештајот за работата на Советот на јавните обвинители во 2022 година,⁴⁷ и оваа година продолжува трендот на необјавување на соопштенија за останатите активности на Советот, како што се средби, учество на конференции, обуки и слично. Како чудна пракса на постапување, нешто што почна да го применуваат повеќе државни институции е потпишувањето на меморандуми за соработка. Имено, тука би го посочиле потпишувањето на Меморандумот за соработка на Советот на јавните обвинители со Судскиот совет на РСМ која активност беше јавно објавена на веб страната на Судскиот совет, но не и на веб страната на Советот на јавните обвинители.

Соработката на државните институции меѓусебно е регулирана во законите, но и во духот на владеење на правото и секојдневно функционирање на државата неопходна е комуникација и соработка помеѓу државните институции. Во таа насока, апсурдно е државните институции да потпишуваат меморандуми за соработка, кога истите се обврзани согласно позитивните прописи на државата да соработуваат па оттука се поставува прашањето дали државните институции кои немаат меѓусебно потпишано меморандум за соработка не разменуваат податоци и не соработуваат меѓусебно.

1.4 Пристап до записници од седници

Што се однесува до начинот на регистрирање на текот на седниците, како што е и пропишано, Советот на јавните обвинители води записник кој откако ќе биде усвоен треба јавно да биде објавен со цел јавноста да има пристап до истиот и можност да се запознае со начинот на работа на Советот. Во однос на начинот и навременото објавување на записниците мора да напоменеме дека лошата практика од минатата година записниците да не се објавуваат

⁴⁶ Службен весник на РСМ бр.101/2019 од 22.05.2019 година

⁴⁷ Извештај од мониторингот на Судскиот совет и Советот на јавните обвинители во 2022 година, Емилија Спасовска, Коалиција „Сите за правично судење“, 2022 година

навремено продолжува и оваа година, па така истите се објавуваат по поминување на повеќе од два месеци од денот на одржување на седницата, што дополнително влијае негативно на транспарентното работење на Советот.

Во поглед на содржината на записниците потребно е да се истакнат одредени недостатоци кои беа детектирани и тоа:

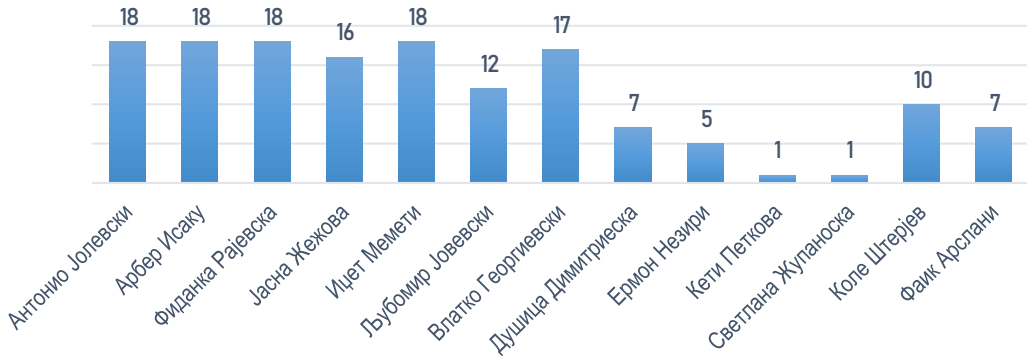
- Записниците кои се објавени на веб страната на Советот не ја содржат целосната дискусија која се одвивала помеѓу членовите на Советот за време на седниците и не можат да ја пресликаат реалната дискусија што се водела на самата седница. Записниците најчесто содржат општи и генерички реченици дека Советот се впуштил во дискусија во однос на одредена точка од дневниот ред како и заклучокот од дискусијата, односно кратко произнесување за одлуката која што ја донеле;
- Во записниците не се наведува името на членот на Советот кој се впуштил во дискусија, па така отсуствува делот за индивидуалните произнесувања и ставови на членовите на Советот поединечно за точките од дневниот ред. Имено, во записниците се забележува дека само еден член на Советот се наведува со име и презиме. Ваквиот начин на објавување на записниците дополнително влијае негативно на транспарентното работење бидејќи нема можност граѓаните, а пред сè јавните обвинители да добијат јасна слика за ставовите и работењето за секој член на Советот поединечно со оглед на клучната улога која ја има Советот во правосудниот систем, како и фактот што обвинителите гласаат за избор на членови на Советот, поради што треба да знаат како нивниот претставник ги застапува нивните ставови и идеи.
- Пристапот до записниците на веб страната е ограничен, бидејќи истите не се објавуваат во соодветен формат како би можела јавноста да има пристап, односно да ги презема. Записниците од седниците се објавуваат во формат на слики, а не во формат на документи (word, pdf итн.) што и оневозможува на јавноста истите да ги преземе за полесно да пристапи до информациите кои и се потребни, односно истите се достапни само на веб страната на Советот.

1.5 Работа на седниците

Во поглед на составот на Советот, во извештајниот период можеме да констатираме дека на еден член на Советот му престана мандатот поради исполнување на услови за старосна пензија, додека пак четири нови членови на Советот започнаа да го извршуваат својот мандат оваа година со што во овој момент Советот работи во полн состав. Во однос на претседателот на Советот, на истиот му истече мандатот заклучно со 30.09.2023 година, па на последната одржана седница во септември, 2023 година Советот избра нов претседател и тоа од последниот избор на членови на Советот во текот на оваа година. Во поглед на изборот на претседател на Советот, од исклучително значење е да се напомене дека предлог за кандидат за нов претседател имаше само досегашниот претседател, додека другите членови на Советот воопшто немаа предлози за ова прашање, па практично и немаше конкуренција помеѓу членовите за тоа кој ќе биде новиот претседател на Советот кој што ќе го претставува во наредните 2 години.

Како што пропишува законот, Советот за да може да одлучува и расправа на седниците мора да има присуство на мнозинството од вкупниот број на членови. Од мониторингот што беше спроведен, констатирано е дека членовите на Советот речиси на сите седници присуствуваат, односно во многу мал дел некој од членовите на Советот отсуствувал поради оправдани причини. Во прилог е табеларен приказ на присуството на членовите на Советот на седниците,

меѓутоа мора да се напомене дека дел од членовите кои имаат помалку присуствувано на седниците се членови на кои во текот на извештајниот период им престанал мандатот или пак се членови кои се избрани во текот на мандатот.

Присуство на членовите на седници

Во насока на констатирано присуство, неопходно е да се наведе дека во извештајниот период забележано е најчесто отсуство на Јавниот обвинител на Република Северна Македонија односно истиот отсуствувал на 6 од 18 седници кои биле мониторирани од страна на Коалицијата. Кога станува збор за Советот за јавните обвинители, Јавниот обвинител на РСМ по функција е член на Советот со право на глас и истиот учествува во сите процеси како што се избори и разрешувања на јавни обвинители, тековни процеси на Советот и слично. Во оваа насока, Венецијанската комисија има објавено мислење за два предлог закони за уставните измени во Република Србија, а кои се однесуваат на поставеноста на јавното обвинителство.⁴⁸ Како една од препораките што е дадена со овие мислења е тоа да „иако можеби нема целосно да се заштити системот од потенцијален ризик за влијание од страна на Јавниот обвинител врз Советот на јавните обвинители сепак треба да се земе предвид за начинот на избор на членовите на Советот на јавните обвинители, а целта е да се најде соодветно решение кое што ќе влијае директно на враќање на довербата на граѓаните во јавното обвинителство и неговото работење“.⁴⁹ Според мислењето на Венецијанската комисија, кое може да биде применливо и во нашиот правосуден систем, потребно е да се отвори дебата за прашањето дали Јавниот обвинител на Република Северна Македонија треба да биде член на Советот по функција и дали истиот треба да има право на глас. Ова прашање заслужува да биде покренато пред стручната јавност со оглед дека Јавниот обвинител на Република Северна Македонија го именува Собранието на РСМ на предлог на Владата, што може да биде потенцијален ризик од политичко влијание врз работата на јавното обвинителство и загрозување на самостојноста и независноста на обвинителството, а особено врз предмети против високи функционери од областа на организираниот криминал и корупција.

Како и сите колективни тела, така и Советот работи на седници по предложен дневен ред, па така во процесот на мониторинг утврдено е дека дневниот ред се предлага од страна на претседателот на Советот како што е и пропишано во позитивните прописи. Но согласно, правата и надлежностите на членовите на Советот истите имаат право и самите да дадат предлог точки кои ќе бидат дискутирани на седницата. Во извештајниот период забележано е недостаток на иницијативност помеѓу членовите на Советот самите да предлагаат точки на

⁴⁸ Opinion on two draft laws implementing the constitutional amendments on the prosecution service, Venice Commission, декември 2022 година

⁴⁹ Ibid

дневен ред кои понатаму би биле разгледувани и дискутирани. Ваквата пасивност на членовите на Советот остава впечаток дека постои незаинтересираност кај истите за иницирање на прашања и теми кои се од надлежност на работата на Советот. Во поглед на содржината на дневниот ред, односно во што најчесто Советот се впушта во работа нотирани се неколку прашања, односно точки по кој Советот постапувал и одлучувал, а тоа се:

- Усвојување на записници од одржани седници
- Донесување на одлука за објавување на огласи за избор на јавни обвинители
- Избор на јавни обвинители согласно огласите кои биле објавени
- Донесување на одлуки за мирување на функцијата јавен обвинител и тоа најчесто поради исполнување на услови за старосна пензија
- Разгледување на годишни извештаи за работата на јавните обвинителства

2. ЕФИКАСНОСТ НА СОВЕТОТ НА ЈАВНИТЕ ОБВИНИТЕЛИ

2.1. Избор на јавни обвинители

Согласно Законот, избор на јавните обвинители врши Советот на јавни обвинители по претходно објавен оглас. Сите јавни обвинители кои сакаат да конкурираат во повисоко или друго јавно обвинителство ја доставуваат потребната документација до Советот, а Советот ќе закаже седница на која како точка на дневен ред ќе биде предложено да се избираат јавни обвинители согласно претходно наведеното. Со оглед на тоа колку е важна транспарентноста за избор на јавните обвинители, а со цел да се спречи политичко или друго влијание врз изборот, законодавецот предвидува забрана за исклучување на јавноста кога се одлучува за ова прашање. Во текот на овој период за кој се однесува извештајот, Советот одлучувал за избор на јавни обвинители во 5 наврати за различни огласи, вклучувајќи го и изборот на последната генерација на слушатели на Академијата за судии и јавни обвинители. Од аспект на транспарентно водење на овој процес мора да се напомене дека листите на кандидати не се објавуваат јавно на веб страната, освен кандидатската листа која што беше објавена со слушателите од последната генерација на Академијата за судии и јавни обвинители. Кога станува збор за кандидатските листи, нејасно е на кој начин истите се креираат со оглед на тоа што при изборот на јавни обвинители нема рангирање на кандидатите, а истите не се креираат ниту по азбучен ред на кандидатите. Она што е забележано, за разлика од постапувањето на Судскиот совет е тоа што Советот на јавните обвинители гласа за сите кандидати без разлика дали првите кандидати што биле на листата веќе го добиле потребното мнозинство за да бидат избрани. Иако во практиката до сега не се случило, сепак останува отворено прашањето што доколку некој од кандидатите кои се последни на листата добие поголем број на гласови од кандидатите што биле на почетокот на листата. Кој кандидат ќе се смета дека е избран, дали кандидатот што прв добил мнозинство или кандидатот што имал поголемо мнозинство? За ова прашање, Советот треба да изнајде соодветно решение по кои правила ќе се креираат кандидатските листи за избор на јавни обвинители. Ваквиот начин на креирање на кандидатските листи остава слика за користење на принципот „прв дојден-прв услужен“ што особено во ваков процес не смее да биде применуван.

Во однос на избор на јавни обвинители во Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција (во понатамошниот текст: ОЈОГОКК), интересно е да се

напомене дека на седницата одржана на 27.10.2022 година, за избор на 4 јавни обвинители во ОЈОГОКК иако имало пријавени 6 кандидати, од кои 2 кандидати претходно биле веќе обвинители во ова обвинителство, но им истекол мандатот, Советот не избра ниту еден јавен обвинител, а притоа не беше воопшто дадено образложение за причините зошто е донесена ваквата одлука односно на седницата членовите на Советот само гласаа, без да бидат образложени нивните гласови зошто не се избрани јавни обвинители во ОЈОГОКК, што е особено проблематично ако се има предвид дека истото се соочува со недостиг на кадар и човечки ресурси. Советот изборот на јавни обвинители во ОЈОГОКК го изврши на седницата одржана на 12.07.2023 година речиси после 8 месеци, на која седница Советот избра 3 јавни обвинители иако објавениот оглас се однесуваше на 4 отворени места за јавни обвинители.

Во текот на овој процес се појавија прашања поврзани со временото упатување на јавни обвинители од страна на Јавниот обвинител на ЈОПСМ, за што се отвори и дискусија помеѓу членовите на Советот. Имено, станува збор за тоа дека Јавниот обвинител на ЈОПСМ, согласно член 26 од Законот за јавното обвинителство има право времено да упати јавен обвинител во друго јавно обвинителство најмногу за период од една година, па така еден од јавните обвинители кој не доби мнозинство гласови да биде избран од страна на Советот, беше упатен од страна на Јавниот обвинител на ЈОПСМ во ОЈОГОКК без притоа Советот да биде известен за тоа. Ваквото постапување на Јавниот обвинител на ЈОПСМ ги отвори прашањата за примената на принципите на хиерархија и субординација како основни принципи на кои се темели функционирањето на јавното обвинителство во Република Северна Македонија. Принципите на хиерархија и субординација означуваат дека јавното обвинителство е организирано со меѓусебна поврзаност вертикално, во кој систем повисокиот орган е надреден на понискиот орган, додека пак пониските органи одговараат за својата работа пред повисоките органи.⁵⁰ Меѓутоа овие принципи во ниту еден момент не смеат да ја загрозат самостојноста и независноста на јавните обвинители во вршењето на нивната функција. Со упатувањето на јавните обвинители од страна на Јавниот обвинител на ЈОПСМ можеме да констатираме дека постои преклопување на надлежностите помеѓу Јавниот обвинител на ЈОПСМ и Советот на јавните обвинители. Дополнително, со упатувањата кои му се дадени како надлежност на Јавниот обвинител на ЈОПСМ може да се влијае и на систематизацијата на бројот на јавни обвинители по јавните обвинителства како и по однос на планот за избор на јавни обвинители и соодветна распределба на истите.

Во ваквиот конкретен случај, доколку Советот ја има надлежноста да избира и разрешува јавни обвинители, можеме да дојдеме до заклучок дека Јавниот обвинител на ЈОПСМ со упатувањето на јавни обвинители ја заобиколува одлуката на Советот односно директно влијае врз работата на Советот за што и самите членови на Советот го истакнаа како проблем на една од седниците.

Друг аспект на кој вреди да се посвети внимание и е клучен момент за да се изберат соодветни јавни обвинители е начинот на кој гласаат членовите на Советот, како и образложенијата дадени во поткрепа на нивниот глас. Најпрво, мора да се напомене дека за разлика од Законот за Судскиот совет кој предвидува дека членовите на Советот мора да го образложат гласот кој го дале за одреден кандидат, оваа обврска не е предвидена за членовите на Советот на јавните обвинители. При изборот на јавни обвинители без разлика дали станува збор за слушатели од Академијата за судии и јавни обвинители или избор на јавни обвинители во други обвинителства, освен што претседателот на Советот накратко ја презентира биографијата на кандидатите и резултатот од оцената (позитивно или негативно оценет), останатите членови на

---

⁵⁰ Принципитите на централизам и хиерархиска субординираност како организациски принципи на јавното обвинителство, Тодор Витларов, стр.5

Советот многу ретко, скоро и воопшто не се впуштаат во дискусија за квалитетите на кандидатите. Во случаите кога ја имало оваа ретка дискусија, најчесто се користени генерални заклучоци со апстрактни образложенија и наведени причини како на пример: кандидатот завршил Академијата за судии и јавни обвинители, ги познава материјалните и процесните закони, има солидни познавања на правото и слично.

Како особено проблематично прашање кое заслужува да му се посвети особено внимание е изборот на јавни обвинители во Вишото јавно обвинителство Скопје на седницата одржана на 12.07.2023 година. При дискусијата и изборот на јавни обвинители детектирани се неколку пропусти во работењето на Советот на јавните обвинители.

Најпрво, од страна на Советот беше дискутирано дека истите не се запознаени со работата на 2 јавни обвинители што работат во последните 4 години, односно станува збор за јавни обвинители кои се упатени од страна на Јавниот обвинител на ЈОРСМ да постапуваат по предмети на поранешното СЈО. Во однос на ова прашање, Коалицијата изготви и посебен извештај⁵¹ од оваа седница во кој извештај ја истакна загриженоста по однос на тоа што Советот на јавните обвинители цели 4 години не е запознаен со тоа дали определени јавни обвинители одат на работа или не, односно дали воопшто имаат земено предмети во работа и постапуваат по истите. Особено со оглед што во членот 9 од Законот за Советот на јавните обвинители на Република Северна Македонија, таксативно се наведени надлежностите на Советот, па меѓудругото е предвидено и тоа Советот да ги разгледува и оценува годишните извештаи на јавните обвинителства, што пак значи дека Советот во изминатите неколку години ги разгледувал и оценувал и извештаите кои се однесуваат на работата на јавните обвинителства во кои јавнообвинителска функција извршуваат и овие јавни обвинители. Второто небулозно постапување на Советот се однесува на тоа дека еден јавен обвинител кој во последните неколку години работел предмети од областа на организираниот криминал и корупција нема доволно искуство со работа на останати кривични дела (убиство, кражба и сл.) па поради тоа не би требало да биде истиот избран за во повисоко јавно обвинителство. Оттука, неизбежно е да се напомене дека при конкурирање за јавни обвинители во повисоки обвинителства или, пак, во ОЈОГОКК, најчесто, никој од кандидатите претходно не бил во обвинителство за каде конкурира, па природно е да немаат искуство со предмети од различни области, особено доколку обвинителите постапувале само пред суд со основна надлежност, што според оваа логика на Советот, нè доведува до заклучокот дека овие обвинители никогаш не би требало да бидат унапредени. На крајот, третиот пропуст кој може да остави и особено тешка дамка врз Советот е дискриминаторското постапување при изборот на јавни обвинители. Имено, за една од кандидатките беше дискутирано дека истата користела породилно отсуство па тоа е едно од образложенијата кои беа дадени зошто не би била соодветен кандидат при изборот. Ваквите образложенија кои беа дадени од страна на членовите на Советот упатуваат кон тоа дека е сторена дискриминација по основ на семеен статус. Советот во иднина неопходно е повеќе да внимава и да дава соодветни образложенија на одлуките кои ги носи како би имале неселективен и објективен пристап при унапредувањето на јавните обвинители.

2.2. Избор на Јавен обвинител на Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција

Со носењето на новиот Закон за јавното обвинителство во 2020 година се интервенираше со повеќе измени, меѓу кои и тоа дека јавните обвинители ќе го избираат Јавниот обвинител на

⁵¹ <https://all4fairtrials.org.mk/wp-content/uploads/2023/11/34-JR-SS-042023.pdf>

Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција на непосредни избори. Првите вакви избори се спроведоа во ноември 2022 година, на кој оглас се јавија пет кандидати, од кои една кандидатка ја повлече кандидатурата, па официјално на изборите учествуваа само четири кандидати. Изборите беа спроведени согласно со одредбите од законот со кој се уредува работата на Советот на јавните обвинители., па така, согласно Законот откако беа објавени резултатите, Советот на седница донесе одлука за именување на Основен јавен обвинител на Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција со мандат од 4 години. Меѓутоа, иако тоа што јавниот обвинител на ОЈОГОКК се бира на овој начин преку кој избор се зајакнува и унапредува независноста на јавните обвинители е позитивен чекор кој треба да продолжи да се применува, сепак преку спроведувањето на првиот ваков избор, се увиде дека постапката има свои недостатоци кои мора да се отстранат и целата постапка да се унапреди како би можело да се постигнат максимални ефекти од ваквиот начин на избор.

Најнапред, најголемите забелешки за целиот процес се однесуваа токму на недостигот на задоволително ниво на транспарентност во овој важен процес. Мора да се напомене дека на веб страната на Советот не беа јавно објавени професионалните биографии и програми за работа на кандидатите. Со ваквото нетранспарентно водење на процесот, не и се даде можност на јавноста да се запознае детално со професионалната кариера на кандидатите кои конкурираше со оглед дека ОЈОГОКК како обвинителство е важен орган во правосудниот систем кој што води предмети од интерес за јавноста, а се однесуваат на висока корупција. Дополнително, не помалку важно е тоа што дури ни јавните обвинители нема можност да се запознаат подетално со кариерата и програмата на кандидатите со оглед дека тие го прават изборот, па при ваквиот процес останува нејасно како јавните обвинители го дадоа својот глас без да им бидат презентирани програмите за работата на кандидатите. Со зголемување на транспарентноста на овој процес, ќе се влијае позитивно во насока на отстранување на сомнежите за влијание во судството и јавното обвинителство од разни центри на моќ. На крајот, ова беше и клучното прашање за нападот спрема граѓанскиот сектор од страна на член на Советот по јавната реакција дека процесот на избор на јавен обвинител на ОЈОГОКК е нетранспарентен.

За крај, по однос на овој дел од извештајот ќе се осврнеме и на една ситуација која што се случи на седница, а во која ситуација е засегнат и граѓанскиот сектор кој ја следи работата на Советот. Ова се однесува за 69-тата седница одржана на 11.11.2022 година, на која седница во рамките на истата, еден од членовите на Советот упати навреди кон Блупринт групата за реформи во правосудството, универзитетски професори и министри, бидејќи истите имаа упатено јавни критики кон процесот за избор на Јавен обвинител на ОЈОГОКК. Со навредите кон граѓанскиот сектор и стручната фела, се направи обид да се дискредитира работата на организациите но и стручната јавност. За ваквото однесување, Блупринт групата во која членува и Коалиција „Сите за правично судење“ објави јавна реакција⁵² и испрати писмо до претседателот на Советот на јавни обвинители за настанатата ситуација. Во таа насока, очигледно е дека Советот на јавните обвинители и те како не е подготвен за јавна критика по однос на неговото работење. Воедно, неговата неподготовеност да се справи со критиките јасно се констатира и од обраќањето до Етичкиот совет за произнесувања на јавен обвинител на научна конференција кое прашање подетално ќе биде разработено во понатамошниот текст на овој извештај.

---

⁵² <https://rb.gy/pd07hf>

2.3. Етички кодекс на јавните обвинители

Етичкиот кодекс на јавните обвинители е прашање кое што Коалицијата го анализираше и особено внимание му посвети и во Извештајот за работата на Советот на јавните обвинители во 2022 година. Прашањето што ја разгори јавноста е членот 10 од истиот, потточно став 6 според кој „јавните обвинители нема да ги коментираат во јавноста одлуките донесени од Советот на јавните обвинители на Република Северна Македонија“.

Во насока на измените на Етичкиот кодекс, на седницата одржана на 27.09.2023 година беше констатирано дека од страна на ГРЕКО дадени се препораки за измени на Етичкиот кодекс, а кои се однесуваат на одредени формулации на членот 10, кој за повеќето од стручната јавност е спорен и истиот не е во согласност со Законот за јавното обвинителство, но и е спротивно на Уставот на РСМ во однос на слободата на изразување. Со оглед дека Советот на јавните обвинители овие препораки на ГРЕКО потребно е да ги проследи и до предлагачот на овој кодекс, односно Здружението на јавните обвинители, понатаму се очекува Советот доследно да ги примени препораките и да го измени Етичкиот кодекс во насока на подобрување на истиот и целосно почитување на основните слободи и права. За потсетување, измените на Етичкиот кодекс односно додавањето на членот 10 во истиот беше иницирано од страна на Советот на јавните обвинители во мај 2021 кога откако после изборот на јавни обвинители во април 2021 година, една од јавните обвинители јавно изрази незадоволство од недостатокот на транспарентност и нејасноста на критериумите по кои членовите на Советот се раководеле при овој избор.

Како причина повеќе за да се направат овие измени на кодексот е и тоа што во практиката веќе почна да се забележува примена на овие одредби токму за превоспитување на критички настроени јавни обвинители. Така, Советот на јавните обвинители во април 2023 година се обрати до Етичкиот совет на јавните обвинители поради тоа што еден јавен обвинител на научна конференција има изјавено критики дека Советот на јавни обвинители не успева да се справи со надворешните притисоци, не успева да ги заштити јавните обвинители, па дури и истиот е инструментализиран за вршење на притисоци и претставува извор на тргување со влијание. За ова прашање од седницата Коалицијата изготви посебен извештај⁵³ со кој ја изрази својата загриженост за начинот на работа на Советот на јавни обвинители како и за тоа дека Советот е потребно да најде начини како да се справи со јавните критики кои се упатени кон нивната работа, а истите се основани. Со овој начин на неприфаќање на критиките, Советот се повеќе ги заплашува јавните обвинители да не го искажат својот став и мислење во однос на неговата работа, а воедно со тоа се влијае и на ограничување на слободата на изразување и можноста за давање на критичко размислување по однос на нивното работење. Ваквиот пристап на Советот спрема јавните обвинители, но неизбежно е дека истиот пристап го имаат и спрема граѓанскиот сектор, универзитетски професори и експерти од стручната фела не води кон тоа дека Советот нема соодветен капацитет за да ги прифати критиките кои се насочени кон нивната работа за унапредување на состојбите и подобрување на нивната работа и репутација помеѓу граѓаните. Методите кои ги применува Советот преку обраќање до Етичкиот совет за дадена изјава на јавен обвинител само укажува на тоа дека целта на истото е да се замолчат јавните обвинители кои имаат поразлично мислење од истите, особено кога е критикувана работата на ова тело.

⁵³ <https://all4fairtrials.org.mk/wp-content/uploads/2023/11/34-JR-SS-042023.pdf>

2.4. Систематизација на јавни обвинители

Годишните извештаи на јавните обвинителства во последните неколку години покажуваат дека дел од јавните обвинителства не се ажурни, односно имаат поголем прилив на предмети од завршени предмети. Како причини за неажурноста јавните обвинителства се наведуваат недостаток на човечки ресурси, пред сè јавни обвинители, но и останат стручен кадар, недоволно ресурси за работа, недостаток на истражни центри и сл. Коалицијата ова прашање го отвори и минатата година кога беше констатирано дека според податоците достапни од Извештајот на СЕПЕЈ од 2022 година, со податоци кои се однесуваат на 2020 година, бројот на јавни обвинители на 100.000 жители во РСМ изнесува 9,01, што е помалку од просекот во Европа – 11,10. Од друга страна пак, доколку направиме споредба со останатите држави во Европа, можеме да заклучиме дека оптовареноста со предмети по јавен обвинител во РСМ е пониска во споредба со европскиот просек. Така, според извештајот на ЦЕПЕЈ за истиот период, еден јавен обвинител во РСМ во просек работел 1,55 предмети, додека европскиот просек е 2,61.⁵⁴

Според овие статистики и анализи, можеме да заклучиме дека потребно е подобро менаџирање со човечките ресурси како и потреба од донесување на методологија за утврдување на бројот на јавни обвинители кои се потребни во јавните обвинителства. За тоа дека Советот нема соодветна стратегија базирана на анализи за состојбите како и методологија за истото беше и утврдено на седницата на која Советот ја разгледуваше и донесе одлука за проширување на систематизацијата за јавни обвинители. Имено, според дискусијата што беше водена на седницата за ова прашање, Советот за носењето на ваквата одлука се водел единствено според бројот на предмети кои ги има во работа едно обвинителство поделено со бројот на обвинители кои работат во тоа обвинителство, па според тоа е утврден просечен број на предмети, поточно дека еден јавен обвинител има околу стотина предмети во работа.

Загрижува фактот што за носењето на ваквата одлука не се земени предвид повеќе параметри кои треба да бидат опфатени за да се добие реалната слика за потребата од јавни обвинители во секое обвинителство поединечно. Во насока на унапредување на ова прашање, Советот

⁵⁴ Извештај од мониторингот на Судскиот совет и Советот на јавните обвинители во 2022 година, Емилија Спасовска, Коалиција „Сите за правично судење“, 2022 година

треба да го има предвид и пописот кој што беше направен во Република Северна Македонија во 2021 година согласно кој се покажаа различни демографски податоци од оние кои до сега беа користени, па така Советот е потребно да ги има предвид податоците за жители по подрачје на секое јавно обвинителство посебно, а потоа и други параметри, како што е сложеноста на предметите кои се во работа, со оглед дека јавните обвинители поголемите градови работат на далеку посложени предмети за разлика од помалите јавни обвинителства, причините поради кои настанува заостаток во работа во определени обвинителства и тн. Со ваквиот пристап на Советот, не може да се добие детален и точен преглед за потребата од јавни обвинители, па поради тоа итно треба да се донесе соодветна методологија за систематизација на јавно обвинителските места.

2.5. Одговорност на јавните обвинители

Советот освен што има надлежности да ги избира и унапредува јавните обвинители, исто така има надлежности и истите да ги разрешува кога ќе се утврди дека постојат основани причини за тоа. Согласно принципот на хиерархија постапката за утврдување одговорност на јавниот обвинител ја спроведува петчлена комисија од јавни обвинители кои доколку сметаат дека постојат законски основи за разрешување на јавен обвинител можат да предложат негово разрешување до Советот на јавните обвинители. По овој предлог, јавниот обвинител против кој се води постапката има право на жалба до Советот. Советот може да ја укине, преиначи или потврди одлуката на комисијата или да го прифати или одбие предлогот за разрешување согласно Законот за јавното обвинителство. Во период на подготовка на овој извештај констатирано е дека Советот досега нема разрешено ниту еден јавен обвинител.

По однос на ова прашање неопходно е да се напомене дека две дисциплински постапки кои беа покренати против јавни обвинители за постапувањето за претресот во Управата за финансиска полиција и постапувањето на јавните обвинители за настаните во Собранието на РСМ на 27 април 2017 година сè уште не се завршени, односно според податоците што Коалицијата ги доби според барање за слободен пристап до информации од јавен карактер, Советот на јавните обвинители наведе дека предметите се во фаза на постапување пред членовите на Советот. Во таа насока, мора да се има предвид дека една од овие постапките трае повеќе од 5 години и Советот сè уште нема донесено одлука по однос на истата, додека пак другата трае речиси 1 година. Ваквиот несериозен пристап на Советот по однос на овие прашања остава впечаток за непрофесионално постапување и можност за надворешно влијание при носењето на одлуката. Поради тоа неопходно е Советот да преземе мерки за решавање на дисциплинските постапки во разумен рок, во кој и јавните обвинители ќе имаат конечна одлука по однос на истите. Петгодишното водење на дисциплинските постапки може да има негативен ефект врз јавните обвинители, но исто така може да влијае и на перцепцијата на неказнивност и неодговорност на јавните обвинители во случаите кога имало несоодветно постапување од нивна страна.

ЗАКЛУЧОЦИ И ПРЕПОРАКИ

Заклучоци и препораки применливи за двата совети

- Од мониторингот на седниците, а воедно и од целокупната анализа за работењето на овие Совети, констатирано е дека во пракса Советите не ги остваруваат во целост надлежностите кои ги имаат, односно скоро и да не се забележува напредок во нивното работење и не се целосно остварени заложбите, па според тоа очигледно е дека станува збор за работење по одреден „терк“ кој што тешко може да се надмине. Поради тоа, потребно е целосно реформирање на двата совети кое нема да се сведе само на измени на правната рамка.
- Неопходно е да се направат законски измени во одредбите кои што ја регулираат постапката за избор на членови во двата Совети, во насока на унапредување на оваа постапка, со цел избор на најсоодветни кандидати кои имаат висок степен на интегритет, односно кандидати кои што покрај исполнување на потребните квалификации, ќе имаат и капацитет да можат да се носат со функцијата за која што се избрани. Овие измени треба да се однесуваат поддеднакво, како на изборот на членовите кои што се избираат од редот на судии и јавни обвинители, така и на останатите членови на Советите. Треба да се размисли да се воспостави модел на избор можеби по примерот на изборот на членови во Државната комисија за спречување на корупцијата, преку предвидување на услов за задолжително доставување на план за работа и мотивационо писмо за членство од страна на кандидатите, спроведување на јавни интервјуа, со можност засегнати страни (пред се судии и јавни обвинители) да можат да поставуваат прашања на кандидатите и слично.
- Покрај законски измени во поглед на изборот, сметаме за неопходно да се направат измени и во одредбите кои што ја регулираат дисциплинската одговорност на членовите, со цел превенција на идно незаконско постапување, какво што посведочивме во текот на овој извештаен период, од страна на членовите на Судскиот совет. Моменталното законско решение, остава простор да и при идни вакви ситуации, кога сите или мнозинството членови на Советите ќе постапат спротивно на Закон, да остане на диспозиција на самите членови да одлучат дали ќе иницираат постапка за утврдување на одговорност за своите колеги, или пак не. Оттука, законските измени треба да се однесуваат на два клучни моменти, односно, како во поглед на заострување на основите за кои што ќе може да се иницира оваа постапка, така и на проширување на кругот на субјекти кои што можат да се јават како подносител на барањето за дисциплинска постапка.
- Во двата совети е забележано идентично работење по однос на предлог-дневниот ред за седници. Станува збор за тоа дека постојат неколку точки кои се дел од дневниот ред и многу ретко речиси никогаш не се менуваат. Ваквиот комфорт на советите, а воедно и на членовите на истите кои не предлагаат точки на дневниот ред за дискусија говори за пасивноста на членовите и нивната незаинтересираност да се впуштат во постапување по прашања кои ги нема како точка на дневен ред, а се во надлежност на советите. Потребно е советите да вложат напори и да дискутираат и за останати релеватни прашања кои се од важно значење за правосудството.
- При изборот на јавни обвинители и судии речиси и да нема дискусија по однос на кандидатите. Членовите на советите не се впуштаат во дискусија за квалитетите на кандидатите, а по однос на нивното гласање во Судскиот совет забележано е

образлагање само на гласот ЗА и тоа најчесто со генерички реченици како: „кандидатот завршил Академија, има солидно познавање на законите, станува збор за квалитетен судија и сл.“ што како образложение воопшто не е соодветно поткрепено, а воедно завршувањето на Академијата за судии и јавни обвинители е услов за да се биде избран за судија, но не и за унапредување во повисок суд. Останува нејасно зошто членовите на Судскиот совет не го образлагаат гласот ПРОТИВ, а во иднина неопходно е да се зајакне дискусијата по однос на кандидатите и да се даваат соодветни образложенија за избор на истите. По однос на Советот на јавни обвинители мора да се напомене дека гласовите не се образлагаат воопшто, а само при оскудната дискусија се констатира за нивната професионална кариера со истите генерички реченици кои ги користат и членовите на Судскиот совет. Дополнително, нејасно е зошто постои можноста за гласање ВОЗДРЖАН при избор на јавни обвинители. Иако, законот и подзаконските акти не предвидуваат обврска, членовите на Советот на јавните обвинители да ги образлагаат гласовите, во духот на транспарентното работење и носењето на издржана одлука потребно е членовите на Советот да самостојно да иницираат образлагање на гласовите и да започнат пошироко да ги толкуваат одредбите на позитивните прописи во насока на отчетно работење.

- За двата совети важи констатацијата дека членовите на истите не поседуваат доволно знаења и вештини за работа со дигитални алатки, а во едно во рамки на советите не постојат ниту центри за аналитика. Во ваков случај, советите треба да посветат внимание и на надградба на вештините на членовите преку различни форми на едукација, овозможување посета на различни курсеви за компјутерски вештини и сл.
- Неизбежна е констатацијата дека двата совети немаат методологија за систематизација на јавни обвинители односно судии во јавните обвинителства и судовите. Оттука, нејасно е како двата совети ја имаат утврдено сегашната систематизација кога ги немаат земено предвид сите моментални индикатори како пописот од 2021 година, густина на население, број на предмети и други индикатори кои би биле релевантни да се добијат точните бројки за потребата од судии и јавни обвинители. Советите во најскоро време потребно е да изготват соодветни методологии за систематизација и да донесат нови систематизации согласно реалните потреби.

Заклучоци и препораки за Судски совет на РСМ

- Нешто што загрижува е тоа што, нема интерес кај судиите за пријавување на огласи кои што ги објавува Советот за избор на нови членови, што значи дека и судиите не сакаат да учествуваат во работењето на ова тело, што е индикативно за недовербата која судиите ја имаат во поглед на независноста и антиципирањето на разни притисоци доколку истите бидат избрани за членови на Советот. Дополнително, покрај тоа што не сакаат да бидат дел од ова тело, судиите немаат ниту доверба во начинот на кој што Советот ги извршува своите надлежности, односно изразуваат сомнеж во независноста и објективноста во постапувањето на Советот. Дотолку повеќе, сите случувања кои што го одбележаа работењето на Советот во текот на овој извештаен период, особено незаконското постапување на членовите на Советот, го одземаа легитимитетот на ова тело, поради што секоја одлука која што е донесена или ќе биде донесена во нареден период, ќе биде доведена во прашање. Имајќи ја предвид важноста, на основната функција која што ја има Судскиот совет, а заради се претходно наведено, сметаме дека единствен кредибилен начин за надминување на оваа состојба, ќе биде доколку членовите на Советот самоиницијативно си поднесат оставка од функцијата. Во случај

доколку бидат поднесени оставките, ќе се премине кон избор на нови членови на Советот и на тој начин ова тело ќе биде целосно реформирано од корен.

- Донесување на одлука од страна на Советот за исклучувањето на јавноста од седница целосно спротивно на законски предвидените услови за тоа, и носењето на незаконити одлуки токму на тие седници кои се одржаа зад затворени врати, упатуваат на заклучок дека Судскиот совет иако е делумно подобар, односно е потранспарентен во своето работење за разлика од Советот на јавните обвинители, сепак ваквите отстапувања кои што се исклучително сериозни, оставаат впечаток дека Советот е неконзистентен при примена на принципот на транспарентност.
- Продолжувањето на практиката за одржување на колегиум зад затворени врати непосредно пред јавна седница, како и промената во резултатите од гласањето секогаш и без исклучок кога и да се не се применува електронскиот систем за гласање, се само дел од околностите кои што оставаат сомнеж во јавноста, дека Судскиот совет од претходно се договараат работи кои што очигледно дека не треба да и бидат познати на јавноста. Оттука, неопходно е да се направат измени во Деловникот за работа на Судскиот совет кои што ги регулираат овие прашања, на начин што ќе се избрише одредбата која што предвидува можност за членовите на Советот да одржуваат работни состаноци, како и одредбата која што предвидува можност гласањето да се спроведе со кревање на рака, наместо преку електронскиот систем за гласање, по предлог на член на Советот, кога истиот ќе изрази сомнеж во резултатите од гласањето.
- Се забележува дека многу често, во случаите кога постои правна празнина или недоследност во позитивните прописи кои што во текот на своето работење ги применува Судскиот совет, постои барем обид за злоупотреба на овие одредби од страна на членовите на Судскиот совет, со цел остварување на лична корист или во корист на некој друг. Оттука, додека да овие прописи бидат предмет на измена и дополнување, членовите на Советот подеднакво како и сите останати практичари, имаат обврска овие одредби да ги толкуваат и да ги применуваат на начин да со нивната примена воспостават добра практика на постапување.
- Извршувањето на функцијата претседател на Судскиот совет, во неколку наврати беше повод за несогласувања помеѓу членовите на Советот, кои што несогласувања потоа резултираа и со незаконско постапување од нивна страна. Дополнително, функцијата претседател на Судскиот совет, согласно Закон, со исклучок на обврската да го претставува Советот, како и да претседава и раководи со седници, во суштина по ништо друго не се разликува од функцијата член на Советот со право на глас. Оттука, сметаме за неопходно да се направат измени во Законот за Судскиот совет на РСМ, во поглед на мандатот на претседателот, па така наместо истиот да трае 2 години, како што е тоа предвидено со законското решение кое што е моментално во сила, да биде утврден по принцип на ротација, така што на секои 6 месеци, Советот би имал нов претседател од редот на членовите со право на глас. На овој начин, ќе се овозможи да секој од членовите со право на глас, за времетраење на мандатот за кој што е избран, да има можност бараем еднаш да претседава со Советот.
- Дополнително, треба да се направат измени и во Законот за плати на членовите на Судскиот совет на Република Македонија, во делот со кој што се утврдува коефициент врз основ на кој што понатаму се пресметува платата на претседателот на Советот. Имајќи предвид дека претседателот на Советот, во делокругот на својата работа нема обврски кои што суштински се разликуваат од обврските на останатите членови со право

на глас на Советот, сметаме дека едноставно нема основ да постои и оваа разлика во примањата, поради што се неопходни измени и во овој дел.

- Донесување на одлука од страна на Судскиот совет, со која се утврдува ориентационен број на предмети за 2023 година со ретроактивно дејство, како и ставање вон сила на одлуката со која што прв пат беше незаконски разрешена Весна Дамева од функцијата претседател на Судскиот совет се доволен показател дека членовите на Советот во текот на своето работење прават почетнички грешки, кои што оддаваат впечаток на елементарно непознавање на основните правни принципи, што е апсолутно неприфатливо, имајќи предвид дека мнозинството членови во Советот се избрани од редот на судиите, кои што впрочем, треба да бидат и најдобрите познавачи на правото.
- Судскиот совет во текот на своето работење, паралелно постапува и одлучува во рамки на три одделни постапки, односно постапка по поднесена претставка, постапка по поднесено барање за утврдување на одговорност на судија/претседател на суд, како и постапка по повод реалзирање на работни посети во судовите. Овие постапки, видно од релевантните позитивни прописи не се прецизно и докрај дефинирани, како резултат на кои и не постои јасна разлика помеѓу секоја од нив. Ваквата состојба покрај тоа што ја збунува јавноста, особено граѓаните кои што видно од годишните извештаи, се странки кои што најчесто се обраќаат до Советот, понатаму истата е и предмет на злоупотреба од страна на членовите на Советот, со цел да не се иницираат постапки за утврдување на одговорност на судиите, па дури и во случај кога очигледно постои основ за поведување на оваа постапка. Токму затоа, неопходно е да се направат измени и дополнувања како во законски прописи, така и во рамки на подзаконските акти, со цел предвидување на одредби со кои што ќе се направи јасна дистинкција помеѓу секоја од овие постапки, како од аспект на нејзино иницирање, така и во поглед на текот на постапката, а секако и крајниот исход од истата. Поинаку кажано, да биде дефинирана секоја фаза од постапката.
- Кандидатите кои што завршија почетна обука при Академија за судии и јавни обвинители, немаат интерес да се пријавуваат на објавени огласи за избор на судии во судовите кои што се наоѓаат на подрачјето на помалите градови во РСМ. Обидот на членовите на Советот да го решат овој проблем преку времени упатувања на дел од новоизбраните судии во судовите во кои што состојбата е алармантна, оди во прилог на констатацијата дека проблемот со недостиг на судии во дел од судовите, во најголема мера иако не исклучиво, се должи токму на несоодветното менаџирање на човечките ресурси од страна на Советот. Делумно за овој проблем, одговорност има и Министерството за правда кое веќе две години по спроведување на пописот, не презема никакви активности по однос на ова прашање, а од аспект на евалуација и евентуално реструктурирање на судската мрежа. Токму затоа, членовите на Судскиот совет мора да посветат многу повеќе внимание на ова прашање, со цел изнаоѓање на решение кое што на долг рок ќе придонесе да се реши состојбата со хроничен недостаток на судии во дел од судовите на РСМ. Оттука, изборот на нови судии во основните судии, особено кога станува збор за слушателите од Академија, не смее во никој случај да се сведе на исполнување желби на пријавените кандидати, за сметка на реалната потреба од судии за судовите во кои што состојбата е алармантна.
- Состојбата со стари предмети во судовите е исклучително сериозна доколку имаме предвид дека судовите во РСМ, во работа имаат и предмети кои што се постари и од 10 години. Мерката која што Советот ја применува со години наназад, е очигледно неефикасна за да може преку нејзината примена, судовите да успеат да се справат со

овие предмети. Оттука, неопходно е во најкраток можен рок, Советот да посвети многу повеќе внимание на ова прашање, и да преземе мерки во своја надлежност, кои што ќе резултираат со изнаоѓање начин да овие судски предмети бидат конечно решени.

Заклучоци и препораки за Советот на јавните обвинители

- Советот на јавните обвинители работи делумно транспарентно односно одлуките кои се донесени не се целосно јавно објавени па поради тоа неопходно е Советот во најбрз рок да ги објавува одлуките што ги има донесено. Советот мора да даде напори за унапредување на транспарентноста бидејќи механизмот на контрола и попречување на негативните влијанија врз нивното работење е преку јавно следење на нивната работа.
- Со оглед дека во надворешната комуникација Советот користи други надворешни сервиси за комуникација (gmail, yahoo) кои не подлежат на соодветна заштита за државна институција, па оттаму задолжително е да се креираат и да се користат службени мејл адреси за комуникација.
- Записниците на Советот кои се јавно објавени за одржаните седници не кореспондираат со реалната дискусија од истите. Исто така, во записниците не се наведуваат имињата на членовите кои се впуштаат во дискусија како јавноста би имала детална слика за тоа кои членови најчесто дискутираат и кое е нивното мислење по однос на одредено прашање. Од тој аспект, неопходно е Советот да прекине со лошата пракса на водење на записниците, односно да започне истите да ги објавува целосно со точно наведено име и презиме на членот на Советот кој се произнел по одредено прашање.
- Од последните избори кои беа спроведени за избор на јавни обвинители во повисоки јавни обвинителства констатирано е дека листата со кандидати не е креирана според одредени правила односно критериуми со оглед дека при овој избор нема ранг листи. Како би можело да се отргнат сомнежите за тргување со влијание и политичко влијае врз членовите на Советот за избор на јавни обвинители потребно е Советот да донесе интерен акт со кој детално ќе ја уреди постапката за избор на јавни обвинители, а особено креирањето на листата со кандидати кои конкурирале со оглед дека нема воспоставено такви правила.
- Согласно Законот за јавното обвинителство прв пат се спроведе избор на Јавен обвинител на Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција на непосредни избори. По однос на овој процес, недостигаше елементот на транспарентност во поглед на постапката како и објавување јавно на биографиите на кандидатите и нивните програми за работа. Во таа насока, Советот на јавните обвинители за наредните избори мора да преземе чекори за унапредување на транспарентниот процес за овој избор.
- Етичкиот кодекс за јавните обвинители очигледно е дека преставува механизам за замолчување на јавните обвинители кој директно го повредува правото на слободно изразување. Воедно, Советот овој етички кодекс го користи како механизам за „заплашување“ на јавните обвинители кои изнесуваат критики спрема работата на Советот. Од исклучително значење е одредбата со која се забранува да се коментираат одлуките на Советот да се отстрани бидејќи ги нарушува основните уставни права и слободи. Компаративно на ова, мора да констатираме дека членовите на Советот не подлежат на овој етички кодекс, а воедно немаат ниту посебен етички кодекс само за нив иако за жал во овој извештај е констатирано несоодветно однесување на еден член на Советот со упатување на навреди и омаловажување на граѓанскиот сектор и други лица

од стручната фела. За жал, исто така мора да констатираме дека Советот по однос на ова прашање воопшто не презема никакви мерки, па поради тоа во иднина сите членови на Советот неопходно е да внимаваат при изразувањето на нивните ставови, како и да сносат одговорност доколку истите ги пречекорат границите на културно и конструктивно изразување.

- Прашањето за тоа дали Јавниот обвинител на ЈОПСМ треба да биде член по функција во Советот ќе биде потребно да се отвори како дебата во стручната јавност, односно дали се можни политички влијанија во Советот преку неговото членување во Советот и правото на глас што го има сега согласно Законот. Констатирано е во овој извештај дека се случуваат преклопување на надлежностите помеѓу Јавниот обвинител на ЈОПСМ и Советот, односно јавните обвинители кои нема да бидат избрани за друго јавно обвинителство од страна на Советот истите се упатени потоа од страна на Јавниот обвинител на ЈОПСМ. Со ова постапување, директно се задира во надлежностите на Советот, а воедно се влијае и на систематизацијата на јавни обвинители во јавните обвинителства. Отстранувањето на Јавниот обвинител на ЈОПСМ од Советот може позитивно да влијае на непристрасното работење на Советот.
- Во овој извештај забележано е дека Советот годишните извештаи на јавните обвинителства ги дискутира на 1 седница, односно не посветува доволно внимание на истите за детектирање на сите состојби и пронаоѓање на соодветни решенија. Дополнително, од извештаите на обвинителствата мора да напоменеме дека истите не располагаат со соодветен кадар на човечки ресурси и дигитални технологии со оглед дека се почесто се среќаваат погрешни пресметки бидејќи статистиката се пресметува рачно без користење на софтверски алатки. Во таа насока, потребно е јавните обвинителства да ги зајакнат своите капацитети за користење на компјутерска опрема и дигитални технологии за пресметка, анализа и обработка на податоци како би имале реални податоци за состојбите во јавните обвинителства.
- Со оглед дека во овој извештај се соочивме и со акт на дискриминација на една јавна обвинителка поради нејзиното породилно отсуство мора да напоменеме дека членовите на Советот потребно е да се сензибилизираат и внимателно да постапуваат некористејќи дискриминаторски јазик.
- Податоците од Советот на јавните обвинители покажаа дека дисциплинските постапки по жалба за разрешување на јавни обвинители траат повеќе од 1 година, односно 5 години. Овие постапки за утврдување на одговорност на јавните обвинители се важни од повеќе аспекти па затоа потребно е Советот по истите да постапува во разумен рок како би имале навремено лоцирање на евентуална одговорност, а воедно да не се дозволи и истите да наштетат на постапките кои се водат.

WWW.ALL4FAIRTRIALS.ORG.MK